

การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
LEARNING RESOURCES MANAGEMENT ACCORDING TO
SAPPĀYA IV OF SECONDARY SCHOOLS IN
MUEANG DISTRICT, SAMUTPRAKAN PROVINCE

พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต (การะเกตุ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

พระสมุห์วินิตย์ ถิรจิตโต (การะเกตุ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

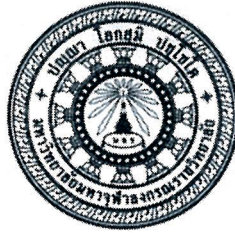
Learning Resources Management according to Sappāya IV
of Secondary Schools in Mueang District Samutprakan Province

Phrasamu Winit Thiracitto (Karaket)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบนิพนธ์

(พระครูโอภาสทนทกิตติ, ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร.สมหมาย จันทรเรือง)

กรรมการ

(พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ดร.)

กรรมการ

(ดร.ยุทธีร์ แก้วทองใหญ่)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมนิพนธ์

พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ดร.

ประธานกรรมการ

ดร.ยุทธีร์ แก้วทองใหญ่

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต)

- ชื่อวิทยานิพนธ์ : การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ
- ผู้วิจัย : พระสมุห์วินิตย์ ถิรจิตโต (การะเกตุ)
- ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
- : พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ดร. ป.ธ. ๔, พธ.บ. (พระพุทธศาสนา),
พธ.ม. (การบริหารการศึกษา), พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา)
 - : ดร.ยุทธิวีร์ แก้วทองใหญ่ ค.บ. (การบริหารการศึกษา),
ค.ม. (บริหารการศึกษา),
Ed.D. (Educational Leadership Administration)
- วันสำเร็จการศึกษา : ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน ๓๑๗ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติวิเคราะห์ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ปกครองมีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนผู้ปกครองที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ

การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ๑) ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียนอยู่เสมอ และจะต้องมีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและแข็งแรงปลอดภัย โดยเอื้อต่อการจัดการศึกษา ๒) ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) โรงเรียนได้จัดทำความสะดวกสบายโรงอาหารให้มีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และจัดอาหารมีความสด สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ มีคุณค่าทางสารอาหารเพียงพอ ๓) ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่ให้แก่ครูและนักเรียนอยู่เสมอ ตลอดจน ครูให้ความดูแลและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดโดยให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง และ๔) ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา รวมถึงครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย

Thesis Title : Learning Resources Management according to Sappāya IV of Secondary Schools in Mueang District Samutprakan Province

Researcher : Phrasamu Winit Thiracitto (Karaket)

Degree : Master of Arts (Buddhist Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Phrakhru Virulsuthakun, Dr. Pali IV, B.A. (Educational Studies),
M.A. (Educational Administration),
Ph.D. (Buddhist Educational Administration)

: Dr.Yudthavee Keawthongyai, B.Ed. (School Administration),
M.Ed. (Educational Administration),
Ed.D. (Educational Leadership and Administration)

Date of Graduation : February 26, 2019

Abstract

The main objectives of this research were: 1) to study the opinions of learning resources management according to Sappāya IV of secondary schools in Mueang District Samutprakan Province 2) to compare opinions on the learning resources management according to Sappāya IV of secondary schools in Mueang District Samutprakan Province classified by individual perspectives and 3) To study the guidelines for learning resources management according to Sappāya IV of secondary schools in Mueang District Samutprakan Province. Survey research together with In-depth Interview, which is a mixed methodology research between quantitative research and qualitative research. Data were collected by using questionnaires with samples of parents who were students in secondary schools in the amount of 317 people, which were derived from purposive sampling. Machines used for data collection were questionnaires. Statistical analysis is the frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.) and using t-test and One-way analysis of variance (One Way ANOVA).

The result had found that:

1. Opinions on the learning resources management according to Sappāya IV of secondary schools in Mueang District Samutprakan Province, found that overall and each aspect at a high level.

2. The results of comparison of opinions on learning resources management according to Sappāya IV of secondary schools in Mueang District Samutprakan Province classified by individual perspectives, it was found that parents had different gender, opinions on the learning resources management according to Sappāya IV of secondary schools in Mueang District Samutprakan Province with a statistic significant figure at 0.05. As for parents who are older the level of education, occupation and income per month differed in opinions on the learning resources management according to Sappāya IV of secondary schools in Mueang District Samutprakan Province.

3. Suggestions for the management of learning resources management according to Sappāya IV of secondary schools in Mueang District Samutprakan Province showed that 1) Avas Sappāya: (suitable abode) the school always cares about the lighting in the classroom and must have a building that is suitable and strong, safe and conducive to education management 2) Ahan Sappāya: (suitable food) the school has cleaned the cafeteria to be clean, hygienic and has been checked regularly and provide food that is fresh, clean, safe, and nutritious Have adequate nutrient value 3) Pukkol Sappāya: (suitable person) the school encourages the provision of welfare that is always provided to teachers and students as well as the teachers to closely monitor and monitor the progress of the student's learning by giving kindness, compassion and attention to students thoroughly and 4) Dharma Sappāya (suitable dharma) the school provides opportunities for students. Participate in environmental operations in educational institutions. Including teachers speaking to encourage students to be able to practice learning activities to achieve their goals.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการที่
ปรีชาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ดร. และ ดร.ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่ ที่ได้กรุณาให้
คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขมาด้วยดีโดยตลอด

เจริญพรขอบพระคุณ รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, รศ.ดร.วิษชุดา หุ่นวิไล, รศ.ดร.สิน
งามประโคน, รศ.ดร.อำนาจ เดชชัยศรี และ ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า
ช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ให้
กระจ่างจนสามารถทำงานบรรลุเป้าหมาย

ขอขอบพระคุณ พระอาจารย์สุรัชย์ สุรชโย, ดร. และ ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์ ที่กรุณา
เสียสละเวลาอันมีค่า ช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ใน
การดำเนินการวิจัย ตลอดจนแนะนำเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย ที่ผู้วิจัยมีข้อติดขัด ให้กระจ่างจนสามารถ
ทำงานบรรลุเป้าหมาย

อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ และได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ได้ให้ความร่วมมือ
เป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลส่งคืนผู้วิจัย

สุดท้าย ขอขอบพระคุณพระอาจารย์ทุกรูป และคณาจารย์คณะครุศาสตร์ทุกท่าน และ
อาจารย์สุทิศ สวัสดิ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ได้ให้ความรู้ ประสิทธิ์ประสาทวิทยากร และ
ประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อ ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมา
ตลอด คุณความดี การทำประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ
มารดา บิดา ญาติสนิท มิตรสหายและเพื่อนร่วมชั้นเรียนทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ ที่เป็นกำลังใจ และให้
การสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง รวมทั้งญาติ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พระสมุห์วินิตย์ ถิรจิตโต (การะเกตุ)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
บทที่ ๑. บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๖
บทที่ ๒. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้	๑๓
๒.๓ แนวคิดหลักสัปปายะ ๔	๑๘
๒.๔ ทฤษฎีการเรียนรู้	๒๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๕
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๔๓
บทที่ ๓. วิธีดำเนินการวิจัย	๔๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๔๔
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๔๔
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๕
๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๗
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๘

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔. ผลการวิจัย	๕๑
๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๒
๔.๒ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ	๕๓
๔.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลัก สัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๕๘
๔.๔ ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ	๖๔
๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์	๖๕
๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๖๗
บทที่ ๕. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๗๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๑
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๗๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๗๙
บรรณานุกรม	๘๑
ภาคผนวก	๘๖
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	๘๗
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์	๙๔
ภาคผนวก ค ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	๙๖
ภาคผนวก ง ผลค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๑๐๐
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม	๑๐๓
ภาคผนวก ฉ หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม	๑๐๘
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการสัมภาษณ์	๑๑๘
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๒

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ๔๕
๔.๑	จำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ๕๒
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม ๕๓
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) ๕๔
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) ๕๕
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) ๕๖
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) ๕๗
๔.๗	การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ๕๘
๔.๘	การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ ๕๙
๔.๙	การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามระดับการศึกษา ๖๐
๔.๑๐	การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอาชีพ ๖๑
๔.๑๑	การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ๖๒
๔.๑๒	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ๖๓

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๔๓
๔.๑	องค์ความรู้เกี่ยวกับบูรณาการการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ	๖๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬารามราชวิทยาลัย และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬารามราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักโดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิภวรรค	(ภาษาไทย)
ม.อ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุपरินิพนธวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.นวก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	นวกนิบาต	(ภาษาไทย)

คัมภีร์ฎีกา

วิสุทฺธิ. (ไทย)	=	วิสุทฺธิมรรค	มหาฎีกา	(ภาษาไทย)
-----------------	---	--------------	---------	-----------

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬารามราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬารามราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักการอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีใช้ระบบระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ขุ.ธ.(บาลี) ๒๕/๓๒๑ - ๓๒๒/๗๒ หมายความว่า การอ้างอิงนั้นระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมปทปาลิ ฉบับภาษาบาลีพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๒๑-๓๒๒ หน้า ๗๒ ส่วนพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม / ข้อ / หน้า/ เช่น ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๒๑ - ๓๒๒/๑๓๓ หมายความว่า ระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมปท ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๒๑ - ๓๒๒ หน้า ๑๓๓ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนมีบทบาทสำคัญโดยตรงที่ต้องการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ สิ่งสำคัญคือ การสร้างเสริม พัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เกิดตามวัยและศักยภาพของผู้เรียน พัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นบุคคลมีความรู้ ทักษะความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพได้ ส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งก็คือการจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่จะช่วยให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษา ช่วยพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนมีส่วนในการเสริมสร้าง ความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่างๆ ของนักเรียนเป็นอันมากสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านกายภาพ รวมทั้งสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของโรงเรียน ซึ่งรวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนนั้นนับว่าเป็นผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรงบรรยากาศที่เป็นมิตร และมีเมตตาธรรมมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่พร้อมมีวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลโดยตรงถึงการบริหารสภาพแวดล้อมทางกายภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางวิชาการที่ดีและมีประสิทธิภาพ

แหล่งการเรียนรู้ย่อมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ หากเราสามารถจัดแหล่งการเรียนรู้ให้ดี เราก็สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดีได้โดยง่าย บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมักมีอิทธิพลต่อจิตใจนักเรียนโรงเรียนที่มีบริเวณร่มรื่น น่าพักอาศัยมีอาคารที่สะอาด จัดไว้เป็นระเบียบสวยงาม ย่อมหล่อหลอมพฤติกรรมของนักเรียนให้ฝึกฝนในทางที่ดีโดยง่ายสถาบันการศึกษามีบทบาทหน้าที่และสำคัญมากในด้านการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และยังหล่อหลอม ลักษณะนิสัยที่ดีแก่นักเรียน และสิ่งอื่นๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ได้ตระหนักถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ต้องทำความเข้าใจและปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพต่างๆ ก็จะช่วยลดปัญหาต่างๆ ได้ในสังคมเพราะสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลสำหรับนักเรียนมากที่สุด คือ บ้านและโรงเรียน^๑

ในการจัดสภาพแวดล้อมจึงควรที่จะเป็นไปเพื่อเป้าหมายของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ โดยยึดตัวผู้ใช้สภาพแวดล้อมเป็นหลักในการพิจารณา และศาสตร์แห่งการบริหารการศึกษาก็ได้มีระบุไว้ว่างานสำคัญงานหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาคือการจัดสภาพแวดล้อมอันได้แก่ อาคารสถานที่ บริเวณสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารการศึกษา โดยการคำนึงถึง

^๑พวงพรรณ ชันติธรรม, บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียน สโตร์, ๒๕๕๕), หน้า ๒๘.

ปริมาณ และคุณภาพของสภาพแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดและตอบสนองวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน^๒

การที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้นั้น แหล่งการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจำเป็นต้องพัฒนาสถานที่ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ภายในโรงเรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปฏิบัติจริง และเกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ในปัจจุบันหากใช้กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวจะไม่สามารถพัฒนากรอบแนวคิดได้เท่าที่ควร^๓

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนให้ทุกคนในโรงเรียนมีความรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่ร่วมกัน คือสร้างความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทรต่อกัน ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญคนหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ผู้บริหารจึงควรเข้าใจ เห็นใจ และให้กำลังใจ แก่ครูอาจารย์ในการปฏิบัติหน้าที่ ครูจะร่วมมือปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้ความรัก ความเมตตา กับ นักเรียน นอกจากการสอนเนื้อหาวิชา นักเรียนจะเกิดความรู้สึกว่าอยากมาโรงเรียน มาแล้วก็มี ความอบอุ่น สบายใจ สอดคล้องตรงกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ สัปปายะ ๔ ที่จะทำให้เกิดความสะดวกสบายในการศึกษาเล่าเรียน และจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ใน สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา อย่างรอบด้าน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยต้องศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาการบริหาร ได้กำหนดโครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งให้สอดคล้องและสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียน เกิดทักษะจากประสบการณ์จริง สามารถนำประสบการณ์มาวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

^๒วิมลสิทธิ์ หรยางกูล, จิตวิทยาสภาพแวดล้อมเพื่อการออกแบบและการบริหารจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐.

^๓กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐.

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกันอย่างไ

๑.๓.๓ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีการกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านอาวาสสัปปายะ (สบายการอยู่) ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้)

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๑๗,๐๖๑ คน (ข้อมูล ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐)

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ สภาพภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรตาม คือ การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้ธรรม)

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้พื้นที่ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๘ โรงเรียน เป็นพื้นที่การวิจัย

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือน เมษายน ๒๕๖๑ – มีนาคม ๒๕๖๒ รวมเป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน

๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหาร หมายถึง กระบวนการของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น ผู้บริหารต้องทำงานกับบุคคลและกลุ่ม และอยู่ภายในโครงการองค์การ เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายในการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ หรือบุคคลที่สถานศึกษาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ทางด้านสภาพแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติศึกษา สถานที่

ห้องเที่ยว ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายของชาวบ้านที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือดำเนินชีวิตโดยได้รับการถ่ายทอดส่งสมกันมา ผ่านกระบวนการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้ดังนี้

๑. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ทั้งในโรงเรียน ชุมชน นอกชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น บุคลากรในชุมชน กรรมการสถานศึกษา เป็นต้น

๒. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยาการ หมายถึง อาคารสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งรวมข้อมูลแหล่งความรู้ต่างๆ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องพิพิธภัณฑ์ เทคโนโลยี สารสนเทศ ศูนย์วิชาการ สวนพฤกษศาสตร์ ห้องปฏิบัติการ อุทยาน สวนสาธารณะ สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่ราชการ เป็นต้น

๓. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ แหล่งน้ำต่าง ๆ สัตว์ต่างๆ อุทยานแห่งชาติ ภูเขา ป่าไม้ ต้นไม้ ไร่ไม้ เป็นต้น

๔. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ หมายถึง สื่อนวัตกรรม รวมทั้งเทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ได้แก่ หนังสือ ตำรา สิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ เป็นต้น

การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การใช้ การนำ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือ การนำนักเรียนไปศึกษายังแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยตรง จากสภาพจริงหรือการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง

สัปปายะ ๔ หมายถึง สิ่งที่เหมาะสม สิ่งที่เกี่ยวข้อง ช่วยสนับสนุนในการบำเพ็ญภาวนาให้ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อมถอย ประกอบด้วย

๑. อาวาสัปปายะ (สบายการอยู่) ที่อยู่เหมาะสม ไม่พลุกพล่านจอแจเกินไป

๒. อาหารสัปปายะ (สบายการกิน) รับประทานอาหารที่เหมาะสมต่อสุขภาพ เพศ วัย อย่างไม่ยากและไม่เป็นโทษต่อร่างกาย

๓. บุคคลสัปปายะ (สบายคบคน) คบหาบุคคลที่ถูกกันเหมาะสมกันพากันไปในทางที่ดีมีผู้รู้เป็นที่ปรึกษา มีมิตรแท้ที่จริงใจ

๔. ธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) การพูดคุยที่เหมาะสมในหมู่คนดี ไม่พูดมาก หรือน้อยเกินไป

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๘ โรงเรียน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๗.๒ ทำให้ทราบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการนำเสนอเป็น ๖ ส่วน ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหาร

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๓ กระบวนการบริหาร

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

๒.๒.๑ ความหมายแหล่งเรียนรู้

๒.๒.๒ ความสำคัญแหล่งเรียนรู้

๒.๒.๓ ประเภทของแหล่งเรียนรู้

๒.๓ แนวคิดหลักสัปปายะ ๔

๒.๔ ทฤษฎีการเรียนรู้

๒.๔.๑ ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์

๒.๔.๒ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการ ของสกินเนอร์

๒.๔.๓ ทฤษฎีเกสตัลต์

๒.๔.๔ ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธินิยมเชิงสังคม

๒.๔.๕ ทฤษฎีการสร้างความรู้

๒.๔.๖ ทฤษฎีการเรียนรู้ตามหลักพระพุทธศาสนา

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหาร

มีนักวิชาการ และนักบริหารต่างประเทศตลอดจนนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการบริหารไว้ดังนี้

จุมพล สวัสดิยากร ได้กล่าวว่า การบริหาร คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานเพื่อจุดประสงค์อย่างเดียวกัน^๑

สมศักดิ์ คงเที่ยง กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน^๒

สมยศ นาวิการ ได้กล่าวว่า กระบวนการของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น ผู้บริหารต้องทำงานกับบุคคลและกลุ่ม และอยู่ภายในโครงการองค์การ เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของพวกเขา^๓

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว และยังกล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่^๔

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting Thing Done Through Other People) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์ขึ้นเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์^๕

^๑จุมพล สวัสดิยากร, ผู้นำอำนาจและการเมืองในองค์กร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐.

^๒สมศักดิ์ คงเที่ยง, หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพและสติวิโอ, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

^๓สมยศ นาวิการ, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔.

^๔ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, ภาวะผู้และจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง, ๒๕๕๑), หน้า ๕.

^๕พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

จากความหมายของการบริหารจากนักวิชาการหลายๆ ท่านที่ได้กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การที่จะบริหารงานให้สำเร็จนั้นต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้บริหารเองเป็นหลักในการบริหาร และต้องอาศัยคนรอบข้างหรือลูกน้องที่มีประสบการณ์ช่วยให้คำปรึกษาด้วย ทั้งนี้การบริหารงานต่างๆ นั้นต้องอาศัยความร่วมมือกัน ทรัพยากรการบริหาร การบริหารแบบเป็นกระบวนการเป็นหลัก เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

การที่จะบริหารงานให้ดีขึ้นได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องรู้จักปัจจัยทางการบริหารที่ดียุ่เสียก่อน และต้องศึกษาให้เข้าใจกับระบบทางการบริหารนั้นว่าประกอบไปด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง แล้วจึงค่อยบริหารงานนั้น ๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างยอดเยี่ยมในการบริหารงานขององค์กรต่อไป

จันทราณี สงวนนาม ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานในทุกองค์การ ไม่ว่าจะขนาดเล็กปานกลาง หรือขนาดใหญ่ จำเป็นจะต้องมีปัจจัยขั้นพื้นฐาน หรือองค์ประกอบ หรือทรัพยากรทางการบริหาร โดยทั่วไปถือว่าปัจจัยที่สำคัญของการบริหารมีอยู่ ๔ ประการ ซึ่งรู้จักกันในนามของ ๔ M's ได้แก่^๖

- ๑) คน (Man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์การที่ร่วมกันทำงาน
- ๒) วัสดุสิ่งของ (Materials) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ
- ๓) การจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานองค์การของผู้บริหาร
- ๔) เงิน (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุก ๆ ส่วนขององค์การ

ในบรรดาปัจจัยทางการบริหารนั้น ปัจจัยที่สำคัญอันดับแรกก็คือ คน (Man) เพราะคนคือบุคคลที่จะดำเนินการในการใช้ เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) เพื่อจะให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ ได้กล่าวไว้ว่า “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทุกชนิด ดังนั้นเมื่อนักบริหารมีครบทั้งปัจจัยเหล่านี้ก็จะสามารถบริหารหน่วยงานให้เป็นไปอย่างมีระบบแบบแผน ไม่ขัดข้องได้

อินชัย ชายสัถ กล่าวว่า ปัจจัยทางการบริหารมี ๕ ประการดังนี้^๗

๑. ปัจจัยด้านสภาพความเจริญของชุมชน มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพของนักเรียน ประถมศึกษา โดยภาพรวมสูงกว่าปัจจัยอื่นๆ รองลงมาคือปัจจัยด้านคุณภาพการสอน ของครู
๒. ปัจจัยด้านสภาพความเจริญของชุมชน มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพของนักเรียน กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) กลุ่มทักษะ (ภาษาไทยและคณิตศาสตร์) กลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิตกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพสูงกว่าปัจจัยอื่นๆ
๓. ปัจจัยด้านคุณภาพการสอนของครู มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพของนักเรียนกลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) สูงกว่าปัจจัยอื่นๆ

^๖จันทราณี สงวนนาม, **ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารโรงเรียน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอทย์, ๒๕๕๑), หน้า ๒๘.

^๗อินชัย ชายสัถ, **การบริหารโรงเรียน**, (พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓), หน้า ๒๙.

๔. ปัจจัยคัดสรรทางการบริหารโรงเรียนทุกปัจจัยมีอิทธิพลต่อกันและกันเป็นช่วงๆ ก่อให้เกิดอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมสูงที่สุด จากปัจจัยด้านความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านขวัญและกำลังใจของครู และปัจจัยด้านคุณภาพการสอนของครู

๕. ปัจจัยคัดสรรทางการบริหารโรงเรียนทุกปัจจัย มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อกันและกันในโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม กล่าวคือ

๕.๑ ปัจจัยด้านสภาพความเจริญของชุมชน มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อปัจจัยด้านคุณภาพการสอนของครูปัจจัยด้านขวัญและกำลังใจของครูและปัจจัยด้านความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนและมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านคุณลักษณะพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน

๕.๒ ปัจจัยด้านคุณลักษณะพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านขวัญและกำลังใจของครู และปัจจัยด้านความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมสูงที่สุดต่อปัจจัยด้านคุณภาพการสอนของครู ปัจจัยด้านขวัญและกำลังใจของครู

๕.๓ ปัจจัยด้านความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรง สูงที่สุดต่อปัจจัยด้านคุณภาพการสอนของครู ปัจจัยด้านขวัญและกำลังใจของครู และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อปัจจัยด้านคุณภาพการสอนของครู

๕.๔ ปัจจัยด้านขวัญและกำลังใจของครู มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านคุณภาพการสอนของครู แผนภูมิเส้นทางที่ใช้อธิบายอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยคัดสรรทางการบริหารโรงเรียนทั้ง ๕ ประการที่มีต่อคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษาโดย ภาพรวม สรุปได้ดังนี้

สมพงศ์ เกษมสิน มีความเห็นว่า การบริหารงานบุคคลนั้น เป็นการจัดการ เกี่ยวกับบุคคลนับตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้ามาปฏิบัติงาน การดูแลบำรุงรักษา จนกระทั่งพ้นไปจากการปฏิบัติงาน^๔

ชูศักดิ์ เทียงตรง กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล คือ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้คนดี มีคุณวุฒิ และมีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มาทำงานด้วยความสนใจ พึงพอใจ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล^๕

สรุปได้ว่าปัจจัยทางการบริหารการศึกษาเป็นงานของผู้บริหารที่จะต้องบริหารงานทั้งหมดมิใช่มีแต่ในห้องเรียนเท่านั้นควบคุมทั้งหมดทั่วอาณาเขตถูกแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารเข้ามาทำงานเท่านั้นเป็นการดำเนินกิจกรรมการบริหารคนตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารองค์กรโดยรวม

^๔สมพงศ์ เกษมสิน, *การบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๓), หน้า ๔๓.

^๕ชูศักดิ์ เทียงตรง, *การบริหารการปกครอง*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๓๓.

๒.๑.๓ กระบวนการบริหาร

โดยทั่วไปแล้ว การบริหารจะมีขั้นตอนการบริหารงานกันอย่างเป็นกระบวนการวิธีในการปฏิบัติงาน หรือแสดงเป็นลำดับรายการในการบริหารงานว่า สิ่งนี้ควรทำก่อน สิ่งนี้ควรทำทีหลัง เป็นลำดับขั้นตอนกันไป ซึ่งจัดว่าเป็นหลักเกณฑ์วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารนั้น ได้ถูกจัดไว้เป็นขั้นตอนอย่างชัดเจนจาก นักวิชาการ นักบริหารทั้งไทยและต่างประเทศ ตลอดจนนักศึกษาไว้ดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) ได้กล่าวไว้ว่า หน้าที่ (Function) ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการ ตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC^{๑๐}

P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดทางดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต

O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิก และสายบังคับบัญชาภายในองค์กร

S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะกับงาน

D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีภาวะผู้นำ

C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

Luther Gulick ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ ๗ ประเภทย่อยกันคือ พ็อสซอบ (POSDCORB) ดังนี้^{๑๑}

๑) วางแผน (Planning) หมายถึง

๑.๑) การวางแผนโครงการกว้างๆ

๑.๒) การคิดว่ามีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติตามความสำคัญ

๑.๓) การวางแผนปฏิบัติและจุดประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้นๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ

๒) จัดระบบกำหนดอำนาจหน้าที่ (Organizing) หมายถึง

๒.๑) การจัดรูปเค้าโครงการบริหาร

๒.๒) การกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน

๒.๓) การกำหนดลักษณะ และวิธีติดต่อกันสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นกันไป

^{๑๐}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), **พุทธวิธีบริหาร**, หน้า ๔-๕.

^{๑๑}Luther Gulick, **Notes on the Theory of Organization (In Paper on the science of Administration)**, (New York: Institute of Public Administration, Columbia University, 2006), p.13.

๓) จัดหาและพัฒนาบุคลากร (Staffing) หมายถึง

- ๓.๑) การบำรุงขวัญ
- ๓.๒) การบรรจุแต่งตั้ง
- ๓.๓) การแสวงหาคนมาทำงาน
- ๓.๔) การฝึกอบรมการพัฒนาบุคคลที่บรรจุแต่งตั้งไว้แล้ว
- ๓.๕) การเลื่อนขั้นและลดขั้นตลอดจนพิจารณาให้พ้นจากงาน
- ๓.๖) การบริหารงานเกี่ยวกับบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ทุกประเภทของหน่วยงาน
- ๓.๗) การบำรุงรักษาสภาพของการทำงานที่ดีและมีประสิทธิภาพให้คงอยู่

ตลอดไป

๔) วินิจฉัยสั่งการ (Directing) หมายถึง

- ๔.๑) การวินิจฉัยสั่งการ หลังจากได้วิเคราะห์พิจารณาจนโดยรอบคอบแล้ว
- ๔.๒) การติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ ในฐานะผู้บริหารเป็น

ผู้บังคับบัญชาหน่วยงาน

๕) ประสานงาน (Coordinating) หมายถึง

- ๕.๑) การทำงานเพื่อจุดประสงค์ร่วมกัน
- ๕.๒) การทำงานประสานกลมเกลียวกัน
- ๕.๓) การทำงานไม่ให้ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน
- ๕.๔) การก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิผล
- ๕.๕) การประสานงานหรือสื่อสารสัมพันธ์หน่วยงานย่อย หรือตำแหน่งต่างๆ ภายใน

องค์การหรือสำนักงานใหญ่

๖) รายงาน (Reporting) หมายถึง

- ๖.๑) การบำรุงขวัญใน
- ๖.๒) การสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน
- ๖.๓) การให้ผู้บังคับบัญชารายความก้าวหน้าของงานทุกระยะ
- ๖.๔) การทำให้เกิดความสะดวกแก่การประสานงานกับหน่วยงานอื่น
- ๖.๕) ตัวการเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งเบื้อง

ล่างและเบื้องบน

๖.๖) มีการบันทึกหลักฐานเกี่ยวกับการทำงานไว้เป็นระยะ จึงจะสามารถทำรายงานได้ถูกต้องรัดกุมและสมบูรณ์

๗) งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง

- ๗.๑) การจัดทำงบประมาณการเงิน
- ๗.๒) การควบคุมการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบรัดกุม
- ๗.๓) การวางแผนหรือโครงการใช้จ่ายเงิน การบัญชี

Russell T.Gregg ได้เอารายงานของกระบวนการบริหารตามความเห็นของนักบริหารการศึกษาส่วนใหญ่ๆ ๓๕ รายการมาวิเคราะห์ เพราะเห็นว่ามีความคล้ายคลึงกัน คงต่างกันเฉพาะรูปศัพท์เท่านั้น แล้วสรุปว่า ความจริงกระบวนการทั้งหมดมีตัวประกอบเพียง ๗ ประการเท่านั้น คือ^{๑๒}

- ๑) การวางแผน (Planning)
- ๒) การใช้อิทธิพล (Influencing)
- ๓) การประเมินผลงาน (Evaluating)
- ๔) การประสานงาน (Co-Ordination)
- ๕) การเสนอรายงาน (Communicating)
- ๖) การกำหนดอำนาจหน้าที่ (Organizing)
- ๗) การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

ผู้วิจัยพอจะสรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารในการทำงานนี้ได้ว่า การบริหารงานของนั้นเป็นการปฏิบัติการทำงานของคนเป็นพวกๆ หนึ่งๆ กัน โดยอาศัยความสามัคคีของผู้เป็นหัวหน้าและหมู่คณะช่วยกันจัดช่วยกันทำในการบริหารการศึกษาเป็นหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นองค์กรทั้งที่เป็นหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน โดยรู้จักนำเอาทรัพยากรมาใช้ให้คุ้มค่าต่องานนั้นๆ ทั้งหมดนี้ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์เข้าช่วยกันในการดำเนินงานจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งกระบวนการบริหารการศึกษาเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องทำตามลำดับขั้นตอนตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ เพื่อจะได้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อการบริหารองค์กรของตนเองต่อไป

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

๒.๒.๑ ความหมายของแหล่งเรียนรู้

หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิทยาการ และประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้^{๑๓}

^{๑๒}Russell T.Gregg Russell T. Gregg, *The Administrative Process*, (New York: Harper and Row Publishers, 2007), pp. 224-316.

^{๑๓}หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ, *การพัฒนาและการใช้แหล่ง การเรียนรู้ในโรงเรียน และท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๕๑), หน้า ๔.

กรมวิชาการ ให้ความหมายแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตาม อรรถาธิบายอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการการเรียนรู้และเป็นผู้คนแห่งการเรียนรู้^{๑๔}

นิคม ชมพุดล ให้ความหมายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนว่า หมายถึง แหล่งความรู้ต่างๆ ในชุมชนที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ตั้งอยู่ อาจเป็นชุมชนในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด รวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่และเป็นของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของ ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชนชาติ สภาพภูมิประเทศ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของชุมชน^{๑๕}

ปรีชา มาละวรรณโณ ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง แหล่งที่มีข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่เข้าไปศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ จากความหมายของแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีชื่อเรียกต่างๆ กัน ดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่านักการศึกษาส่วนใหญ่จะใช้คำว่า แหล่งความรู้ ในชุมชน หรือแหล่งวิทยาการในชุมชน หรือแหล่งทรัพยากรในชุมชน เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาหรือ แม้แต่ปัจจุบัน การจัดแหล่งเรียนรู้มีวัตถุประสงค์ใช้กับการจัดการศึกษานอกระบบหรือการศึกษา ผู้ใหญ่ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนต่างๆ ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนได้มีโอกาส ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ ในชุมชน^{๑๖}

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งความรู้ในชุมชน หรือแหล่งวิทยาการในชุมชน หรือ แหล่งทรัพยากรในชุมชน ต่างก็มีความหมายเหมือนกันเพียงแต่ใช้ชื่อเรียกต่างกัน ซึ่งหมายถึง แหล่ง วิชาการหรือแหล่งทรัพยากร ที่สามารถใช้เป็นที่ศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ซึ่งอาจ เป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตได้แก่ บุคคล สถานที่ต่างๆ แหล่งวิทยาการ ธรรมชาติ สภาพสังคมเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และ เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการ เรียนรู้ด้วยตนเองโดยประสบการณ์ตรง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

๒.๒.๒ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

ความก้าวหน้าทางวิทยาการของโลกปัจจุบัน เป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว การศึกษาหรือการเรียนรู้จะหยุดอยู่เพียงการศึกษาในรั้วโรงเรียนเท่านั้นคงไม่เพียงพอ เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพของบุคคล ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม โดยส่งเสริมการศึกษาหาความรู้อย่าง

^{๑๔}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ การ พัฒนาแหล่งเรียนรู้, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๑), หน้า ๕.

^{๑๕}นิคม ชมพุดล, วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (มหาสารคาม: อภิชิตการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๕.

^{๑๖}ปรีชา มาละวรรณโณ, การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐.

ต่อเนื่องต่อไปตลอดชีวิต การจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ไว้มากมาย ในส่วนหนึ่งมีดังต่อไปนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองมีความสำคัญ คือ^{๑๗}

๑. เป็นแหล่งการศึกษาตามอัธยาศัย
๒. เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
๓. เป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
๔. เป็นแหล่งเสริมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ
๕. เป็นแหล่งเสริมความรู้ ความคิด วิทยาการและประสบการณ์

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และ ดารณี คำวัจนัง กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนดังนี้^{๑๘}

๑. เป็นแหล่งที่มีความรู้หลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
๒. เป็นแหล่งเชื่อมโยงการเรียนรู้ของโรงเรียนและชุมชนเข้าด้วยกัน
๓. เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักการปฏิรูป การเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนต้องเรียนรู้จากการได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตจากแหล่งเรียนรู้รอบตัว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวไว้ว่า แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะแหล่งเรียนรู้จะเป็นสื่อในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้และเกิดการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการหรือกิจกรรม การใช้แหล่งเรียนรู้ให้บังเกิดผลต้องเกิดจากการสนับสนุนของผู้บริหาร ครู นักเรียนและความร่วมมือของทุกฝ่าย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ดังนี้ การใช้แหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งผู้เรียน ผู้สอน สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น ชุมชนและธรรมชาติเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จบ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้มีดังนี้

^{๑๗}หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ, การพัฒนาและการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน และท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้, หน้า ๑๔.

^{๑๘}ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวัจนัง, แหล่งการเรียนรู้ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: เมธีทิปส์, ๒๕๕๒), ๑๕.

๑. ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
 ๒. ผู้เรียนได้ฝึกทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิด
 ๓. การเรียนรู้ และทักษะกระบวนการต่างๆ
 ๔. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกตการณ์เก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความและการสรุปความ คิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
 ๕. ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานด้วยตนเอง
 ๖. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ได้
 ๗. ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุน
- สรุปได้ว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลมีความต้องการแตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความพร้อมที่จะเรียนรู้ หากสามารถดำเนินการจัดแหล่งความรู้ได้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ก็สามารถส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทั่วทุกแห่ง

๒.๒.๓ ประเภทของแหล่งเรียนรู้

หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา ๕ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์ ทุกคนได้สัมผัสก็คือสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว ได้แก่ ธรรมชาติ ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ ดวงอาทิตย์ นก ฯลฯ การเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยตนเองเพื่อความอยู่รอดและการมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การเรียนรู้จึงช่วยพัฒนาร่างกายและจิตใจให้มีคุณภาพมากขึ้นในปัจจุบัน ด้วยความเจริญด้านเทคโนโลยี มนุษย์สร้างแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยให้สามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานที่ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะเป็นผู้ถ่ายทอดให้ผู้เรียนมีทักษะในการพัฒนาชีวิตต่อไป^{๑๙}

เนื่องจากแหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งความรู้ หรือแหล่งความรู้ในชุมชน หรือแหล่งวิทยาการในชุมชน มีความหมายกว้างมาก จึงมีนักการศึกษาจำแนกประเภทไว้แตกต่างกันไปดังต่อไปนี้

ศรีสุตา จริยากุล ได้จำแนกแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้^{๒๐}

๑. จำแนกตามลักษณะ ได้แก่

๑.๑ ลักษณะนามธรรม เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศิลปะ ความชำนาญ

๑.๒ ลักษณะรูปธรรม เช่น คน สัตว์ สิ่งของ และธรรมชาติ

^{๑๙}หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๕, แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๕, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๕๒), หน้า ๒๒.

^{๒๐}ศรีสุตา จริยากุล, การใช้ทรัพยากรชุมชนเพื่อการศึกษา ในบริบททางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๖.

๒. จำแนกตามแหล่งกำเนิด ได้แก่

๒.๑ แหล่งกำเนิดธรรมชาติ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์นำมาใช้ในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ดิน หิน แร่ธาตุ และป่าไม้

๒.๒ แหล่งกำเนิดเกิดขึ้นจากการสร้างขึ้นและเกิดจากสังคม ได้แก่

๒.๒.๑ แหล่งการศึกษาและการเรียนรู้ เช่น สถานศึกษา แหล่งเฉพาะบุคคล

๒.๒.๒ แหล่งเรียนรู้ที่ไม่มุ่งการเรียนรู้ เช่น บ้าน ที่ทำงาน เพื่อน สถานที่ท่องเที่ยว

ศุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้เป็น ๕ ประเภทดังนี้^{๒๑}

๑. สถาบันชุมชนที่มีอยู่แล้วในวิถีชีวิตและการทำมาหากินในชุมชน เช่น วัด โบสถ์ วิหาร ซึ่งเป็นสถานที่ทำบุญตามประเพณี ตลาด ร้านขายของชำ โรงงานขนาดเล็ก ในหมู่บ้าน ป่า ห้วย หนอง คลอง บึง

๒. สถานที่หรือสถาบันที่รัฐและประชาชนจัดตั้งขึ้น เช่น อุทยานการศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติทางทะเล อุทยานแห่งชาติในท้องถิ่น ศูนย์วัฒนธรรม ห้องสมุด

๓. สื่อเทคโนโลยีที่มีในโรงเรียนและชุมชน เช่น วิทยุทัศน์ โปรแกรมสำเร็จรูป ภาพยนตร์ ภาพสไลด์ หุ่นจำลอง หรือของจริง

๔. สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชน เช่น หนังสือวารสาร สารานุกรม ตำรายาพื้นบ้าน ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภาพถ่าย

๕. บุคลากรที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผู้นำทางศาสนา เกษตรกร ปราชญ์ชาวบ้าน หมอพื้นบ้าน

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางวิทยาการ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถ จำแนกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

๑. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ทั้งในโรงเรียน ชุมชน นอกชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น บุคลากรในชุมชน กรรมการสถานศึกษา เป็นต้น

๒. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยาการ หมายถึง อาคารสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งรวมข้อมูล แหล่งความรู้ต่างๆ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องพิพิธภัณฑ์ เทคโนโลยี สารสนเทศ ศูนย์วิชาการ สวนพฤกษศาสตร์ ห้องปฏิบัติการ อุทยาน สวนสาธารณะ สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่ราชการ เป็นต้น

๓. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ แหล่งน้ำต่าง ๆ สัตว์ต่างๆ อุทยานแห่งชาติ ภูเขา ป่าไม้ ต้นไม้ ใบไม้ เป็นต้น

๔. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ หมายถึง สื่อนวัตกรรม รวมทั้งเทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ได้แก่ หนังสือ ตำรา สิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์

^{๒๑}ศุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, **เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พรินท์, ๒๕๕๕), หน้า ๒๕.

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป แหล่งเรียนรู้แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี

๒.๓ แนวคิดหลักสัปปายะ

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังตรัสแก่พระอานนตถึงลักษณะของภิกษุผู้ใส่ใจใฝ่ในการปฏิบัติธรรมว่า

“เราจักพูดเรื่องเห็นปานนี้ คือ เรื่องความมกน้อย เรื่องความสันโดษ เรื่องความสัจ เรื่องความไม่คลุกคลีกัน เรื่องการปรารภความเพียร เรื่องศีล เรื่องสมาธิ เรื่องปัญญา เรื่องวิมุตติ เรื่องวิมุตติญาณทัสสนะ ซึ่งเป็นเรื่องขัดเกลากิเลสอย่างยิ่ง เป็นสัปปายะแก่ความเป็นไปแห่งจิต เป็นไปเพื่อความเปื้อนหายโดยส่วนเดียว เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับ เพื่อสงบระงับ เพื่อรู้อย่าง เพื่ตรัสรู้และเพื่อนิพพาน”^{๒๒} ในอรรถกถากล่าวอธิบาย “เป็นสัปปายะแก่ความเป็นไปแห่งจิต” หมายถึง เป็นที่สบาย และเป็นอุปการะแก่การชักนำจิตเข้าสู่สมณะและวิปัสสนา^{๒๓} มี ๗ ประการ คือ ๑. อาวาส ๒. โคจรคาม ๓. การพูดคุย ๔. บุคคล ๕. โภชนะ ๖. ฤดู ๗. อิริยาบถ^{๒๔} พระดำรัสข้างต้นนั้น ตรัสการปฏิบัติตนขณะปฏิบัติธรรม ถึงลักษณะเรื่องที่จักพูดคุยไว้เป็นตัวอย่าง เพราะการปฏิบัติจะเจริญก้าวหน้าควรต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เว้นสถานที่ที่เป็นโทษและอยู่ในสถานที่ที่สะดวก ดังมีปรากฏเป็นคาถา ว่า

อาวาโส โคจร ภาสสํ บุคคลโ ภชนะ อุต
อิริยาบถิ สดตเต อสปปายะ วิวชชโย
สปปายะ สดต เสเวถ เหาณหิ ปฏิปชชโต
น จิเรเนว กาเลน โหติ กสสจจิ อปปนา ฯ^{๒๕}

โยคาวจร ผู้ประสงค์จะรักษาปฏิภาคนิมิตไว้ให้มั่นคง พึงเว้นจากอสัปปายะ อันไม่ควรแก่ภาวนาสมาธิ ๗ อย่าง คือ อาวาส (ที่อยู่อาศัย) โคจรคาม (หมู่บ้าน หรือท้องถื่นที่จะไปบิณฑบาต ภัตตะ (ถ้อยคำพูด) บุคคละ (บุคคล) โภชนะ (อาหาร) อุต (อากาศ) อิริยาบถ (นั่ง นอน ยืน เดิน) แล้วพึงเสพแต่ สัปปายะ อันควรแก่ภาวนาสมาธิ ๗ อย่างนั้นเช่นกัน เมื่อได้ปฏิบัติดังกล่าวมานี้ บางท่านก็อาจสำเร็จอัปปนาภาวนาในกาลไม่นานนัก

สถานที่ปฏิบัติธรรมของโยคาวจรเพื่อรักษาปฏิภาคนิมิตและทำอินทรีย์ให้กล้า จึงพึงเว้นจากอสัปปายะ๗และพึงประกอบด้วยสัปปายะ ๔ สัปปายะ หมายถึง สิ่งที่สบาย สภาพเอื้อ สิ่งที่เกี่ยวข้อง สิ่งที่เหมาะสม อันเกื้อกูลในการเจริญภาวนาให้ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อมถอย ส่วนอสัปปายะก็มีความหมายตรงกันข้ามกับสัปปายะ

^{๒๒}ดูรายละเอียดใน ม.อ. (ไทย) ๑๔/๑๘๙/๒๒๗.

^{๒๓}ดูรายละเอียดใน อง.นวก. (ไทย) ๓/๑/๒๘๕.

^{๒๔}ดูรายละเอียดใน ม.อ. (ไทย) ๓/๑๘๙/๑๑๗.

^{๒๕}ดูรายละเอียดใน วิสุทธิ. (ไทย) ๑/๑๖๑.

สัปปายะ ๔ และอสัปปายะ ๔ ได้แก่

๑. อาวาส บางแห่งเรียก เสนาสนะ
๒. โคจรคาม
๓. ภัตตสวณ บางแห่งเรียก อัมมัสสวนะ
๔. บุคคล
๕. โภชนะ บางแห่งเรียก อาหาระ
๖. ฤดู
๗. อิริยาบถ

จะได้แสดงอธิบาย เป็นลำดับไป คือ

๑. อาวาส (ที่อยู่) หมายถึง ที่อยู่ที่พักอาศัยและสถานที่ปฏิบัติ มี ๒ อย่าง ได้แก่ อาวาสอสัปปายะ คือ ที่อยู่ ที่พัก ที่อาศัยและสถานที่ที่ไม่เหมาะสมแก่การปฏิบัติและอาวาสสัปปายะ คือ ที่อยู่ ที่พักที่อาศัยและสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติควรเลือกอยู่ในอาวาสสัปปายะใน คัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค กล่าวอธิบายไว้ว่า เมื่อโยคาวจรนั้นอยู่ในอาวาสใด นิमितที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิดขึ้น ที่เกิดแล้วก็เสื่อมหายไป สติที่ยังไม่ตั้งมั่นก็ไม่ตั้งมั่นและจิตที่ยังไม่เป็นสมาธิก็ไม่เป็นสมาธิ อาวาสนี้นับเป็น อสัปปายะ ส่วนเมื่อเธออยู่ในอาวาสใด นิमितเกิดและถาวรด้วย สติที่ตั้งมั่น จิตก็เป็นสมาธิ ดุจพระปธานียติสเถระผู้อยู่ ณ นาคบรรพต อาวาสนี้นับ เป็นสัปปายะ เพราะเหตุนั้น ในวิหารใด อาวาส ที่อยู่ มีหลายแห่งโยคาวจรพึงลองอยู่ในอาวาสเหล่านั้นแห่งละ ๓ วัน จิตของเธอเป็นเอกัคคะ ตั้งมั่นในอารมณ์เดียวในอาวาสแห่งใด ก็อยู่ในอาวาสแห่งนั้นเพราะความที่มิอาวาสเป็นสัปปายะแท้ๆ ภิคุ ๕๐๐ รูปผู้อยู่ในถ้ำจุฬานาคในตัมพปณณทวิป ถือเอากรรมฐานบำเพ็ญอยู่ในถ้ำจุฬานาคนั้น ได้บรรลุพระอรหัตต์ทั้งหมด ส่วนพระอริยบุคคลเบื้องต่ำมีพระโสดาบันเป็นต้น และท่านผู้ได้อริยภูมิในที่อื่นแล้ว มาบรรลุพระอรหัตต์ในถ้ำจุฬานาคนั้นมีประมาณมิได้ แม้ในอาวาสสัปปายะแห่งอื่นๆ เช่นจิตตลบรรพตวิหาร ก็เช่นกัน^{๒๖}

๒. โคจรคาม หมายถึง หมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่หาอาหาร ที่เที่ยวไปเพื่อเข้าไปบิณฑบาต มี ๒อย่าง ได้แก่ โคจรอสัปปายะ คือ หมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่ไม่เหมาะสมเพื่อเข้าไปบิณฑบาต และโคจรสัปปายะ คือ หมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อเข้าไปบิณฑบาต โยคาวจรพึงเลือกโคจรคามสัปปายะในคัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค กล่าวอธิบายไว้ว่า หมู่บ้านหรือท้องถิ่นสำหรับไปบิณฑบาตแห่งใด มีอยู่ในที่ไม่ไกลนัก ไม่ใกล้เกินไปในระยะประมาณโกสะกิง ประมาณ ๑,๐๐๐ ขั้วคันธนูหรือ ๒ กิโลเมตร เป็นเสนาสนะอยู่ทางทิศเหนือหรือทางทิศใต้ เป็นที่มีภิกขาสมบุรณ์หาญหมู่บ้านนี้นับเป็นสัปปายะ ถ้ามีลักษณะตรงกันข้ามนับเป็น อสัปปายะ^{๒๗} ที่ว่าอสัปปายะนั้นน่าจะถือเอาด้วยสาเหตุ คือ ๑. ไกลและการคมนาคมไปมาไม่สะดวก ๒. เวลาบิณฑบาตไปหรือกลับโดนแสงอาทิตย์ขึ้นส่องหน้า และ ๓. บิณฑบาตไม่พอแก่การฉัน

^{๒๖}มหามกุฏราชวิทยาลัย, วิสุทธิมรรคแปล ภาค ๑ ตอน ๒, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓) หน้า ๑๐๑.

^{๒๗}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๒.

๓. ภัสสะ หมายถึง การพูดคุย หรือถ้อยคำ มี ๒ อย่าง ได้แก่ ภัสสะอัสปายะ คือ การพูดคุย หรือถ้อยคำที่ไม่เหมาะสมในระหว่างปฏิบัติและภัสสะสัปปายะ คือ การพูดคุย หรือถ้อยคำที่เหมาะสมในระหว่างปฏิบัติ โยคาวจรพึงปฏิบัติตนเพื่อสำรวมอินทรีย์พูดน้อยในระหว่างการปฏิบัติธรรมเพื่อสำรวมสมาธิและปฏิภาณนิมิต

ในวิปัสสนานัย เล่ม ๑ แสดงอธิบายการสำรวมสติไว้ว่า ในระหว่างการปฏิบัติธรรมศีลต้องบริสุทธ์ บุคคลพึงยังกุศลจิตให้เกิดทางทวาร ๖ แล้วรักษาอินทรีย์สังวรศีล ด้วยการปิดกั้นมิให้เกิดอกุศล มีสติก่อให้เกิดกุศลจิตอยู่เสมอในขณะที่ประจวบกับอารมณ์ ๖^{๒๘}

ในคัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค ก็กล่าวอธิบายไว้ว่า การใช้สติสำรวมอินทรีย์เพื่อไม่ให้เกิดกิเลสในขณะที่วิญญาน ๖ รับรู้อารมณ์ ๖ เพื่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรม ดังนั้น การสำรวมวาจาพูดน้อย ไม่กล่าวติรจฉานกถา ๓๒ อันเป็นเรื่องขัดมรรคผลเป็นไปเพื่ออันตรายแห่งนิมิตของผู้ปฏิบัติ หรือวิคคาหิกกถา ที่เป็นถ้อยคำที่แก่งแย่งกันทำลายความดีงามและความเจริญของตน พร้อมทั้งทำลายความสามัคคีของหมู่คณะอีกด้วย ชื่อว่า อัสปายะ แม้ กถาวัตถุ ๑๐ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ไม่ขัดกันกับมรรค ผล นิพพาน ชื่อว่า ภัสสะสัปปายะ ก็ควรกล่าวพอประมาณ เพื่อสำรวมสมาธิและปฏิภาณนิมิต^{๒๙} ทั้งติรจฉานกถา ๓๒ วิคคาหิกกถา และกถาวัตถุ ๑๐ มีปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

๔. บุคคล หมายถึง บุคคลที่อยู่ร่วมกันหรือมีการสนทนาปราศรัยกัน มี ๒ อย่าง ได้แก่ บุคคลอัสปายะ คือ บุคคลที่ไม่สมควรเข้าไปสนทนาปราศรัยในขณะที่กำลังปฏิบัติด้วยและบุคคลสัปปายะ คือ บุคคลที่สมควรเข้าไปสนทนาปราศรัยในขณะที่กำลังปฏิบัติ โยคาวจรพึงเลือกคบบุคคลสัปปายะเพื่อความตั้งมั่นแห่งจิตของตนในขณะที่กำลังปฏิบัติ

ในคัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค อธิบายไว้ว่า บุคคลอัสปายะ คือ บุคคลที่ไม่สมควรเข้าไปสนทนาปราศรัยในขณะที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้น ได้แก่ บุคคลผู้มากไปด้วยการทำกายให้มันคงชอบบำรุงประคบประหงมตบแต่งร่างกาย (กายทพหิพหุโล) มีปกติพูดติรจฉานกถา ๓๒ (ติรจฉานกถิโก) เป็นอัสปายะ เพราะว่าเขามีแต่จะทำให้เธอเศร้าหมอง ดุจน้ำโคลนทำน้ำใสให้ขุ่นไป ฉะนั้น และเพราะอาศัยบุคคลเช่นนั้น สมาบัติย่อมเสื่อม ดุจสมบัติของภิกษุหนุ่มผู้อยู่ ณ โกฏิบรรพตวิหาร เสื่อมเพราะอาศัยบุคคลเช่นนั้น ส่วนบุคคลสัปปายะ บุคคลที่สมควรเข้าไปสนทนาปราศรัยในขณะที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้น ได้แก่ บุคคลที่เป็นผู้ไม่พูดติรจฉานกถา (อติรจฉานกถิโก) ถึงพร้อมด้วยศีลคุณ สมาธิคุณ ปัญญาธิคุณ (ศีลาธิคุณสมปนโน) ซึ่งโยคาวจรได้อาศัยแล้ว เป็นเหตุทำให้จิตที่ยังไม่เป็นสมาธิย่อมจะเป็นสมาธิหรือจิตที่เป็นสมาธิแล้วจะตั้งมั่นยิ่งขึ้น^{๓๐} เกิดความสงบเยือกเย็นผ่องใสได้โดยแท้

๕. โภชนะ หมายถึง อาหารและเครื่องบริโภคน ในระหว่างกำลังปฏิบัติธรรม มี ๒ อย่าง ได้แก่ โภชนอัสปายะ คือ อาหารและเครื่องบริโภคนที่เป็นที่ไม่ถูกใจไม่พอใจ ไม่ถูกกับร่างกายไม่

^{๒๘}พระโสภณมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต (มหาสีสยาตอ), วิปัสสนานัย เล่ม ๑, พระพรหมโมลี (สมศักดิ์อุปสโม, ป.ธ. ๙, Ph.D) ตรวจชำระ, พระคันธสารวิวงศ์ เรียบเรียง, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีเอไอเซ็นเตอร์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๐-๒๑.

^{๒๙}อ้างแล้ว.

^{๓๐}อ้างแล้ว.

เกื้อกูลต่อสุขภาพ ฉันทยาก ไม่สมควรแก่การบริโภคของโยคาวจร และโภชนสัปปายะ คือ อาหารและเครื่องบริโภคที่ถูกต้องใจพอใจ ถูกกับร่างกาย เกื้อกูลต่อสุขภาพ ฉันทไม่ยาก เป็นที่สมควรแก่การบริโภคของโยคาวจร เพราะมีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนหรือบั่นทอนสภาพจิตใจ

ในคัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค อธิบายไว้ว่า อาหารที่ไม่สมควรและที่สมควรแก่การบริโภค ในระหว่างกำลังปฏิบัติธรรม โยคาวจรบุคคลบางท่านได้รับประทานอาหารที่มีรสหวานแล้วก็ไม่ได้ถูกปาก ไม่มีความชุ่มชื่นผาสุกใจ จิตใจไม่มั่นคง แต่เมื่อได้อาหารรสเปรี้ยวแล้ว ก็รู้สึกชุ่มชื่นผาสุกใจ ทำให้จิตใจมั่นคงถาวรยิ่งขึ้น ฉะนั้น อาหารที่มีรสหวานนั้นจึงเป็นอสัปปายะ ส่วนอาหารที่มีรสเปรี้ยวเป็น สัปปายะแก่โยคาวจรนั้น บางท่านเมื่อได้รับประทานอาหารที่มีรสเปรี้ยวแล้วก็ไม่ได้ถูกปาก ไม่มีความชุ่มชื่นผาสุกใจ จิตใจไม่มั่นคง แต่เมื่อได้อาหารรสหวานแล้ว ก็รู้สึกชุ่มชื่นผาสุกใจ ทำให้จิตใจมั่นคงถาวรยิ่งขึ้น ฉะนั้น อาหารที่มีรสเปรี้ยวนั้นจึงเป็นอสัปปายะ ส่วนอาหารที่มีรสหวานเป็นสัปปายะแก่โยคาวจรนั้น สำหรับรสเค็ม ขม เผ็ด ฝาด ๔ อย่างนี้ ไม่ได้กล่าวโดยเฉพาะๆ นั้น ก็เพราะรสเหล่านี้เพียงแต่เป็นเครื่องปรุงให้รสทั้งสองนั้นดีขึ้น ดังนั้น เมื่อ ยกรสหวานและเปรี้ยวขึ้นมาแล้ว ก็เป็นอันว่าได้กล่าวถึงรส ๔ อย่างนี้ ตามสมควรไป^{๓๑}

๖. ฤดู หมายถึง ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อม มี ๒ อย่าง ได้แก่ ฤดูอสัปปายะ คือ สภาวะดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น หนาวเกินไป ร้อนเกินไป เป็นต้นและฤดูสัปปายะ คือ สภาวะดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ไม่หนาวเกินไป ไม่ร้อนเกินไป เป็นต้น โยคาวจรพึงเลือกอยู่ในธรรมชาติดินฟ้าอากาศที่ทำให้จิตใจของตนแจ่มใสมั่นคงเอื้ออำนวยแก่การปฏิบัติธรรมของตน

ในคัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค อธิบายไว้ว่า อากาศที่ไม่สบายและสบายในขณะปฏิบัติธรรมอยู่นั้น โยคาวจรบางท่านเมื่อได้รับอากาศร้อนแล้ว ก็รู้สึกไม่ค่อยจะสบาย จิตใจที่ยังไม่แจ่มใส ไม่มั่นคง ก็กลับกระสับกระส่ายขุ่นหมองยิ่งขึ้น จิตใจที่สงบระงับแจ่มใสตั้งมั่นแล้วก็กลับหงุดหงิดฟุ้งซ่านขึ้นมา แต่ถ้าได้รับอากาศเย็นก็รู้สึกสบาย จิตใจที่ยังไม่แจ่มใส ไม่ตั้งมั่นก็กลับแจ่มใสตั้งมั่นขึ้น จิตใจที่สงบระงับแจ่มใสตั้งมั่นแล้วก็ถาวรยิ่งขึ้นไป ฉะนั้น อากาศร้อนจึงเป็นอสัปปายะ ส่วนอากาศเย็นเป็นสัปปายะแก่โยคาวจรบุคคลนั้น โยคาวจรบางท่านได้รับอากาศเย็นแล้ว ก็รู้สึกไม่ค่อยจะสบาย จิตใจที่ยังไม่แจ่มใส ไม่มั่นคง ก็กลับกระสับกระส่ายขุ่นหมองยิ่งขึ้น จิตใจที่สงบระงับแจ่มใสตั้งมั่นแล้ว ก็กลับหงุดหงิดฟุ้งซ่านขึ้นมา แต่ถ้าได้รับอากาศร้อนก็รู้สึกสบาย จิตใจที่ยังไม่แจ่มใส ไม่ตั้งมั่นก็กลับแจ่มใสตั้งมั่นขึ้น จิตใจที่สงบระงับแจ่มใสตั้งมั่นแล้วก็ถาวรยิ่งขึ้นไป ฉะนั้น อากาศเย็นจึงเป็นอสัปปายะ ส่วนอากาศร้อนเป็นสัปปายะแก่โยคาวจรบุคคลนั้น^{๓๒}

๗. อิริยาบถ หมายถึง อาการหรือการเคลื่อนไหวอยู่ในกิริยาท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง มี ๒ อย่าง ได้แก่ อิริยาบถสัปปายะ คือ อาการหรือการเคลื่อนไหวในกิริยาท่าทางที่ปฏิบัติแล้วไม่ถูกใจ มีการเคลื่อนไหวที่ไม่พอดี และอิริยาบถสัปปายะ คือ อาการหรือการเคลื่อนไหวในกิริยาท่าทางที่ปฏิบัติแล้วถูกใจจนมีการเคลื่อนไหวที่พอดี โยคาวจรพึงเลือกอยู่ในอิริยาบถที่เกิดความสบายกายสบายใจ นิรณัจจะได้ไม่เกิด

^{๓๑} อ่างแล้ว.

^{๓๒} อ่างแล้ว.

ในคัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค อธิบายไว้ว่า ในอิริยาบถ ๔ อย่างนั้น โยคาวจรบางท่าน เมื่อทำการปฏิบัติอยู่ในอิริยาบถนอนแล้ว ก็ทำให้รู้สึกง่วงเหงาหาวนอน ไม่ค่อยได้รับผลดี ถ้าทำการปฏิบัติในอิริยาบถอื่นๆ ก็รู้สึกว่ามีอาการสบายกาย สบายใจ ทั้งได้รับผลดีโดยไม่มีนิเวศน์เกิดขึ้นกวนใจ บางท่านก็ไม่ได้รับผลดีแต่ประการใดในอิริยาบถนั่ง ยืน เดิน แต่กลับได้รับผลดีในอิริยาบถนอน บางท่านเมื่อทำการปฏิบัติอยู่ในอิริยาบถนั่ง ยืน เดิน แล้วรู้สึกไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ไม่ค่อยได้รับผลดี ถ้าทำการปฏิบัติอยู่ในอิริยาบถเดินกับนอน ก็รู้สึกว่ามีอาการสบายกาย สบายใจ ทั้งได้รับผลดีด้วย บางท่านก็ไม่ได้รับผลดีแต่ประการใดในอิริยาบถเดิน นอน แต่กลับได้รับผลดีใน อิริยาบถนั่ง ยืน บางท่าน เมื่อทำการปฏิบัติอยู่ในอิริยาบถเดิน แล้วรู้สึกไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ไม่ค่อยจะได้รับผลดี ถ้าทำการปฏิบัติในอิริยาบถอื่นๆ ก็รู้สึกว่ามีอาการสบายกาย สบายใจ ทั้งได้รับผลดีโดยไม่มีนิเวศน์เกิดขึ้นกวนใจ บางท่านก็ไม่ได้รับผลดีแต่ประการใดในอิริยาบถนั่ง ยืน นอน แต่กลับได้รับผลดีในอิริยาบถเดิน ฉะนั้น อิริยาบถใดได้รับผลดี คือ ทำให้จิตใจแจ่มใสสงบระงับดับเสียซึ่งนิเวศน์ อิริยาบถนั้นจัดเป็นสปปายะแก่ โยคาวจรบุคคลนั้น เหตุนั้น พึงทดลองดูในอิริยาบถนั้นๆ อยู่อย่างละ ๓ วัน เช่นเดียวกันกับการทดลองในอาวาส^{๓๓}

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสปปายะด้วยพระดำรัสอื่น เช่น สมัย^{๓๔} อันมี อรรถาธิบายว่า คือ กาลที่ได้รับสปปายะความเหมาะสม ๕ ประการ คือ ธรรมเป็นที่ระงับสลายแก่ การเจริญปัญญา มี อุตสปปายะ อาหารสปปายะ (โภชนสปปายะ) เสนาสนะสปปายะ (อาวาสสปปายะ) บุคคลสปปายะ และธัมมัสสวนสปปายะ (ภัสสะสปปายะ)

๒.๔ ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้สร้างขึ้นจากพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของการเรียนรู้ เช่น ทฤษฎีในกลุ่มพฤติกรรมนิยมซึ่งนิยามการเรียนรู้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ก็จะเน้น องค์ประกอบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่วนทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยมที่นิยามการเรียนรู้ว่า เป็น กระบวนการคิดหรือการพัฒนาทางสติปัญญา ก็จะเน้นที่กระบวนการคิดอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นในการ นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่คัดสรรว่ามีบทบาทต่อการประยุกต์สู่การออกแบบการเรียนการสอนที่จะกล่าวถึงในที่นี้ก็จะกล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ กฎหรือหลักการพื้นฐานในการเรียนรู้ ของทฤษฎีนั้น

๒.๔.๑ ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's connectionism)

Thorndike เป็นผู้ค้นพบกฎการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยการกระทำอย่างมีเป้าหมาย จากผลงานการทดลองจับแมวใส่กรงที่มีสลักประตูปิดไว้ให้แมว หาทางออกจากกรงเพื่อกินอาหาร โดยแมวจะต้องหาทางกดสลักประตูให้ได้จึงจะได้กินอาหาร ซึ่งจากการทดลองพบว่า ในระยะแรกแมวใช้วิธีลองถูกลองผิด (trial and error) และค้นพบวิธีกดสลัก

^{๓๓}อ้างแล้ว.

^{๓๔}ดูรายละเอียดใน อง.ตัก. (ไทย) ๒/๑๐๒/๒๕๔.

ประตูโดยบังเอิญทำให้ประตูเปิดและออกมากินอาหารได้ การทดลองในครั้งต่อ ๆ มา แมวใช้เวลา น้อยลงในการหาทางออกมากินอาหารได้ การทดลองนี้ทำให้สามารถตั้งกฎการเรียนรู้ที่สำคัญดังนี้^{๓๕}

๑) กฎแห่งผล (law of effect) พฤติกรรมการตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดที่ได้รับผลที่ทำให้ ผู้เรียนพึงพอใจ ผู้เรียนจะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ๆ อีกหรือเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าไม่ได้รับผลที่พึงพอใจ ผู้เรียนก็จะเลิกทำพฤติกรรมนั้น

๒) กฎแห่งความพร้อม (law of readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนอยู่ใน ภาวะที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ การบังคับหรือฝืนใจจะทำให้หงุดหงิดไม่เกิดการเรียนรู้

๓) กฎแห่งการฝึกหัด (law of exercise) การเรียนรู้จะคงทน หรือติดทนนานถ้าได้รับ การฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์เน้นความเชื่อมโยงของสิ่งเร้าและการตอบสนอง หากผลที่ ตามมาหลังปฏิบัติเป็นสิ่งที่น่าพอใจความเชื่อมโยงของสิ่งเร้าและการตอบสนองก็จะแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น การประยุกต์สู่การสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ประยุกต์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ดังนี้

๑) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจงซึ่งทำให้ สามารถวัดผลประเมินผลได้ว่าการเรียนรู้หรือไม่ โดยสังเกตจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และแจ้งให้ ผู้เรียนทราบพฤติกรรมที่คาดหวัง

๒) ก่อนเรียนควรสำรวจว่าผู้เรียนมีความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจและมีความรู้พื้นฐาน เดิมที่พร้อมในการเรียนรู้หรือไม่ เพื่อหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน

๓) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติการเผชิญ สถานการณ์ปัญหาซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองถูกลองผิด เพื่อหาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจเมื่อค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้

๔) ควรศึกษาว่าอะไรคือรางวัลหรือผลที่ผู้เรียนพึงพอใจ เพื่อใช้เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนอยาก เรียนรู้หรือแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

๕) ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสิ่งที่เรียนรู้แล้วอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดทักษะในสิ่งนั้น

๒.๔.๒ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการ (operant conditioning theory) ของสกินเนอร์ (Skinner)

สกินเนอร์ (Skinner, cited in Gredler) เป็นผู้ที่ให้นิยามการเรียนรู้ว่า คือการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลอันเกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบ ปฏิบัติการของสกินเนอร์ เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อธิบายการเรียนรู้ที่เกิดจากการวางเงื่อนไขของสิ่ง เร้าซึ่งผู้เรียนต้องลงมือกระทำหรือปฏิบัติเพื่อหาทางแก้ปัญหาจึงจะได้รับผลที่พึงพอใจ ถ้ามีการเรียนรู้ เกิดขึ้นจะสังเกตได้ว่าการตอบสนองเพิ่มขึ้น เมื่อไม่มีการเรียนรู้อัตราการตอบสนองจะลดลง การ เรียนรู้จึงตีความว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือเทียบได้กับการตอบสนองนั่นเอง การ

^{๓๕}Thorndike, R. M., *Correlation Procedures for Research*, (New York: Gardner Press. 2007), p. 24.

ตอบสนองนั้นวัดได้จากอัตรา/ความถี่ของการตอบสนอง ดังนั้นองค์ประกอบในการเรียนรู้ของสกินเนอร์จึงประกอบด้วย สิ่งเร้าที่มีการวางเงื่อนไข การตอบสนองของผู้เรียน และผลที่ตามมา^{๓๖}

สกินเนอร์ได้ทำการทดลองกับหนูและนกโดยการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการในลักษณะต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรม โดยสกินเนอร์สนใจการเสริมแรง (reinforcement) ที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรม ทำให้เกิดข้อสรุปสำคัญในการเรียนรู้ว่า การกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงมีแนวโน้มที่จะกระทำซ้ำอีก ส่วนการกระทำใดที่ไม่มีการเสริมแรงมีแนวโน้มว่าความถี่ของการกระทำจะลดลงและหายไปในที่สุดการเสริมแรงของสกินเนอร์ แบ่งได้ ๒ ประเภท ได้แก่^{๓๗}

๑) การเสริมแรงแบบปฐมภูมิ (primary reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่สามารถทำให้ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยการฝึกฝน ซึ่งเป็นสิ่งเร้าตามธรรมชาติ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

๒) การเสริมแรงแบบวางเงื่อนไขหรือการเสริมแรงทุติยภูมิ (conditioned or secondary reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่ทำให้พฤติกรรมเข้มข้นขึ้น การเสริมแรงแบบวางเงื่อนไขแบ่งได้ ดังนี้

(๑) การเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) คือ การให้สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดผลทางบวกแก่พฤติกรรม ทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นหรือมีการผลิตซ้ำของพฤติกรรม เช่น การที่ผู้เรียนส่งงานครบตามกำหนด เมื่อได้รับคำชมเชยจากผู้สอน ทำให้ผู้เรียนส่งงานครบตามกำหนดอีก

(๒) การเสริมแรงทางลบ (negative reinforcement) คือ การลดหรือการถอนสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงพอใจ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เช่น เสียงดังและห้องเรียนที่ร้อนอบอ้าวเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้นักเรียนหงุดหงิด ไม่สนใจเรียน เมื่อติดเครื่องปรับอากาศทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนมากขึ้น หรือ นักเรียนรีบออกจากบ้านแต่เช้าเพื่อหลีกเลี่ยงรถติดทำให้มาถึงโรงเรียนทันเวลา เป็นต้น

ตามแนวคิดของสกินเนอร์การเสริมแรงทางบวกจึงเปรียบได้กับรางวัล สำหรับการลงโทษหมายถึงการหยุดให้การเสริมแรงทางบวก เช่น ไม่อนุญาตให้นักเรียนเล่นเกมคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนชอบ หรือเพิ่มการเสริมแรงทางลบ เช่น ให้นักเรียนคัดไทย ๕๐ จบ เป็นต้น จากการศึกษาของสกินเนอร์เรื่องผลของการลงโทษได้ข้อสรุปว่า

๑) การลงโทษช่วยยับยั้งหรือลดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เพียงชั่วคราว ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาอย่างถาวร

๒) การลงโทษทำให้เกิดการตอบโต้ทางอารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนา เช่น ความคับข้องใจ ความโกรธและความรู้สึกผิด

๓) การลงโทษไม่ได้ช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น การลงโทษนักเรียนที่ใช้ไวยากรณ์ผิดในการพูด ไม่ได้ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้การพูดที่ถูกต้องในการปรับพฤติกรรม สกินเนอร์เสนอแนะให้หลีกเลี่ยงเงื่อนไขที่ทำให้ต้องมีการลงโทษไปให้

^{๓๖} Skinner, cited in Gredler, *Learning and instruction: Theory into practice*, (New York: Alfred A. Knopf, 2002), p.69.

^{๓๗} Ibid, pp. 74-79.

การเสริมแรงกับพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เมื่อไม่ต้องการให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมการแข่งขัน ก็ให้รางวัลกับพฤติกรรมร่วมมือ เป็นต้น สำหรับการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้เร็วขึ้นเมื่อได้รับการเสริมแรงทุกครั้งที่ตอบสนองได้ถูกต้อง เมื่อผู้เรียนเรียนรู้พฤติกรรมใหม่แล้ว ควรให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราวเพื่อไม่ให้นักเรียนคาดหวังรางวัลทุกครั้งการประยุกต์สู่การสอน

๒.๔.๓ ทฤษฎีเกสตัลต์ (gestalt theory)

คำว่า “gestalt” เป็นคำศัพท์ในภาษาเยอรมัน หมายถึง รูปร่างหรือรูปแบบ (form or pattern) ทั้งที่เป็นส่วนย่อยและส่วนทั้งหมด นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ศึกษาว่ามนุษย์รับรู้สิ่งที่เห็นอย่างไร และเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนทั้งหมดกับส่วนย่อยที่ประกอบกันเป็นส่วนทั้งหมดอย่างไร นอกจากนี้ยังเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนตอบสนอง/รับรู้ ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นสถานการณ์เดียวกัน มากกว่าการรับรู้แยกกันเป็นแต่ละเหตุการณ์ แนวความคิดหลักของทฤษฎีนี้คือ ส่วนรวมมีใช้เป็นเพียงผลรวมของส่วนย่อย ส่วนรวมเป็นสิ่งที่มากกว่าผลรวมของส่วนย่อย (the whole is more than the sum of the parts)^{๓๘}

นักจิตวิทยาเกสตัลต์ได้อธิบายการเรียนรู้ว่าเกิดจากการรับรู้และการหยั่งเห็น และสร้างกฎการจัดระเบียบการรับรู้ (the laws of perceptual organization) เพื่ออธิบายการรับรู้ของมนุษย์ ดังนี้

๑. กฎแห่งความสัมพันธ์ (related laws) เป็นกฎที่อธิบายการรับรู้ของมนุษย์ที่มีต่อองค์ประกอบย่อยที่เป็นสมาชิกของส่วนรวมหรือส่วนทั้งหมด โดยตั้งกฎการรับรู้ ๔ กฎ ได้แก่

๑) กฎของความใกล้เคียง (proximity) ซึ่งว่าองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกันของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีแนวโน้มที่จะรับรู้เป็นกลุ่มเดียวกัน

๒) กฎของความเหมือน (similarity) อธิบายว่า สิ่งที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น สี หรือรูปร่างที่คล้ายกันมีแนวโน้มที่จะถูกจัดเข้ากลุ่มเดียวกัน

๓) กฎแห่งความสมบูรณ์ (closure) สมอมีแนวโน้มที่จะรับรู้ภาพของสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้เป็นรูปที่สมบูรณ์โดยอาศัยประสบการณ์เดิม เพราะภาพปิดมีความแน่นอน ผู้เรียนจึงมีแนวโน้มที่จะมองภาพเปิดราวกับเป็นภาพปิด

๔) กฎแห่งความชัดเจน (simplicity) บุคคลรับรู้สิ่งเร้าเป็นภาพรวมมากกว่าการมองส่วนย่อยที่แฝงอยู่ในภาพรวมนั้น

๒. การหยั่งเห็น (insight) หมายถึง การเกิดความคิดแวบขึ้นอย่างฉับพลันทันทีในขณะที่ประสบปัญหา ทำให้มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนจนสามารถแก้ปัญหาได้ ผู้ที่พัฒนาแนวคิดการหยั่งเห็น คือ โคเลอร์ (Kohler, cited in Gredler) ในการทดลองที่ทำกับลิงชิมแปนซี โดยให้ลิงอยู่ในห้องกว้างที่มีกล้วยแขวนอยู่ และมีกิ่งไม้แห้งวางอยู่มุมห้องทั้งท่อนยาว ท่อนสั้น หลังจากที่ได้พยายามหาวิธีที่จะคว้ากล้วยมากินด้วยวิธีต่าง ๆ หลากหลายวิธี โดย

^{๓๘} ทัศนาศา แคมมณี, ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๖๐.

ฉับพลันทันใดสิ่งเกิดความคิดในการนำไม้ที่มีอยู่มาต่อกันและสามารถสอยกล้วยมากินได้ ซึ่งโคเลอร์อธิบายว่า การที่ลิงมองเห็นท่อนไม้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา นั้น แสดงว่าสิ่งเกิดการจัดระเบียบใหม่ของการรับรู้ทำให้มองเห็นแนวทางหรือความคิดที่นำไปสู่การแก้ปัญหาได้ และเรียกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนี้ว่าการหยั่งเห็น โคเลอร์ยังกล่าวว่าการหยั่งเห็นไม่ใช่พฤติกรรมแบบขั้นตอนเดียว อาจมีขั้นตอนในการดำเนินการมากกว่า ๒ ขั้นขึ้นไป^{๓๙}

๒.๔.๔ ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธินิยมเชิงสังคม (social-cognitive learning theory)

แบนดูรา (Bandura) ผู้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้พุทธินิยมเชิงสังคม (social-cognitive learning theory) อธิบายว่า มนุษย์เรียนรู้การแสดงพฤติกรรมใหม่ผ่านการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นหรือตัวแบบ (model) และผลที่ตามมาของพฤติกรรม ซึ่งเป็นสารสนเทศที่นำมาใช้ในการพิจารณาว่าพฤติกรรมอันใดได้รับการยอมรับให้ปฏิบัติ บุคคลก็จะใช้เป็นแนวทางสำหรับการแสดงพฤติกรรมใหม่ของตนต่อไป^{๔๐}

แบนดูรา กล่าวถึง การเรียนรู้และการแสดงพฤติกรรมว่าเป็นเหตุการณ์ที่แยกกัน การเรียนรู้ตามทัศนะของแบนดูราจึงแตกต่างจากการเรียนรู้ตามทัศนะของนักพฤติกรรมนิยมซึ่งมีความเห็นว่าการเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร แต่ทัศนะของแบนดูราผู้ที่เรียนรู้พฤติกรรมใดหมายถึงการรับรู้และจดจำพฤติกรรมนั้นไว้ แต่อาจจะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมนั้นก็ได้

องค์ประกอบของทฤษฎีการเรียนรู้ทางพุทธินิยมเชิงสังคม ประกอบด้วย

๑) พฤติกรรมตัวแบบ เราสามารถแบ่งตัวแบบได้เป็น ๓ ประเภท คือ

(๑) ตัวแบบที่มีชีวิต (a live model) หมายถึง บุคคลและพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก เช่น พ่อ แม่ เพื่อน ครู และพฤติกรรมที่บุคคลเหล่านี้แสดงหรือปฏิบัติ

(๒) ตัวแบบที่เป็นคำพูด (a verbal instruction model) หมายถึง คำพูด คำสอน ซึ่งรวมถึงการบรรยายหรือพรรณนาพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบ เช่น พฤติกรรมของความกตัญญู พฤติกรรมของความกล้าหาญเสียสละ เป็นต้น

(๓) ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (a symbolic model) หมายถึง ตัวแบบที่เป็นได้ทั้งลักษณะที่เป็นจริงและที่ปรากฏในนิทาน ภาพยนตร์ การ์ตูน รายการโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ เป็นต้น

๒) การเสริมแรงให้กับผลที่ตามมาของพฤติกรรมตัวแบบ ทฤษฎีนี้มีความคล้ายคลึงกับทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการตรงผลที่ตามมาของพฤติกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ต่างกันตรงที่การเสริมแรงผลที่ตามมาของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการเป็นการเสริมแรงจากภายนอกหรือจากสิ่งแวดล้อม แต่ทฤษฎีการเรียนรู้ของแบนดูราเป็นการเสริมแรงจากภายในของ

^{๓๙}Kohler, cited in Gredler, **Learning and instruction: Theory into practice**, (London: Ecology, 2002), p. 38.

^{๔๐}Bandura, Albert, **Self – efficacy: The exercise of control**, (New York: W.H. Freeman and company, 2007) , p. 89.

ผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของรางวัล เช่น ความภาคภูมิใจ ความพอใจ เป็นต้น พฤติกรรมของตัวแบบที่ผู้เรียนสังเกตที่ได้รับการเสริมแรง ผู้เรียนจะมีปฏิกิริยาตอบสนองทางบวกต่อพฤติกรรมนั้น เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมของตัวแบบได้ตามมาตรฐานที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นจนเสมือนเป็นพฤติกรรมของตัวเองได้ ผู้เรียนจะมีความพอใจหรือภูมิใจซึ่งเท่ากับเป็นการเสริมแรงหรือให้รางวัลกับตัวเอง

๓) กระบวนการทางปัญญาซึ่งเป็นกระบวนการภายในของผู้เรียน มีบทบาทสำคัญในการประมวลผลสารสนเทศที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบซึ่งขึ้นกับความสามารถของผู้เรียนในการรับรู้ เข้ารหัสข้อมูลและสะสมประสบการณ์ในรูปของสัญลักษณ์และสิ่งที่เป็นตัวแทนของพฤติกรรมเพื่อเก็บไว้ในความทรงจำและนำมาใช้ในอนาคต สารสนเทศเหล่านี้จะใช้ในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนกระบวนการนี้ต้องอาศัยปัจจัย ๔ ประการ คือ ความใส่ใจ (attention) จึงจะเกิดการสังเกตพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี การจดจำพฤติกรรม (retention) เป็นการรับรู้และสะสมประสบการณ์ของพฤติกรรมตัวแบบที่ได้จากการสังเกตและดึงประสบการณ์มาใช้ในภายหลัง การแสดงพฤติกรรมให้เหมือนตัวแบบ (reproduction) เป็นการนำพฤติกรรมที่สังเกตและเก็บไว้ออกมาปฏิบัติ การฝึกปฏิบัติพฤติกรรมบ่อย ๆ จะช่วยพัฒนาและปรับปรุงทักษะของการแสดงพฤติกรรมนั้น และการจูงใจ (motivation) เป็นการส่งเสริมการเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบโดยสร้างความคาดหวังผลทางบวกที่จะตามมา

๔) การกำกับตนเอง (self regulation) เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมและกำกับการเรียนรู้ของตนเองมาจากความเข้าใจถึงผลที่เกิดตามมาของพฤติกรรม ถ้าผลที่ตามมาคือรางวัล ผู้เรียนจะมีความพอใจพฤติกรรมของตนเอง ถ้าผลที่ตามมาคือการลงโทษผู้เรียนจะไม่พอใจพฤติกรรมทั้งสองประการนี้มีผลต่อการตั้งเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรม ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้สูงและสามารถทำได้ตามเกณฑ์ก็จะเกิดการเสริมแรงในตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ แบบดูราเชื่อว่า การเรียนรู้โดยการสังเกตเกิดขึ้นในขั้นการจดจำพฤติกรรม และขั้นการแสดงให้เหมือนตัวแบบ ครูที่เข้าใจเรื่องแรงจูงใจควรสร้างสถานการณ์ในห้องเรียนที่นักเรียนสามารถประเมินพฤติกรรมของตนเองได้ โดยตั้งเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์สูงแต่อยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนสามารถทำได้เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จอันจะเป็นการเสริมแรงให้กับตัวของผู้เรียนเองและเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ต่อไป

๕) การรับรู้ศักยภาพของตนเอง (self efficacy) การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น มีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคล ๒ คนที่รับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกันจะมีการแสดงออกในคุณภาพของพฤติกรรมแตกต่างกัน แม้ว่าจะมีความสามารถไม่ต่างกัน แบบดูราเชื่อว่าความสามารถของบุคคลไม่ตายตัวแต่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองทำได้ ๔ วิธี ได้แก่

(๑) การทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (mastery experience) เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพราะเป็นประสบการณ์ตรง ความสำเร็จทำให้เพิ่มความสามารถของตนเอง บุคคลที่รู้ว่าตนเองมีความสามารถจะไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ

(๒) การใช้ตัวแบบ (modeling variable) การใช้ตัวแบบที่ส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลว่าเขามีความสามารถที่จะทำได้

(๓) การใช้คำพูดชักจูง (social presentation) ใช้การบอกว่าผู้เรียนมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จ วิธีนี้ไม่ค่อยจะได้ผลนัก ควรใช้ร่วมกับวิธีที่ทำให้ผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จ

(๔) ใช้การกระตุ้นทางอารมณ์ (emotional state) การกระตุ้นทางอารมณ์มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง แต่การกระตุ้นที่รุนแรงอาจทำให้การกระทำไม่ค่อยได้ผลดี เช่น การถูกข่มขู่ ความวิตกกังวล ความเครียด มีผลให้การแสดงพฤติกรรมไม่ได้ผลตามที่คาดหวัง

ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธินิยมเชิงสังคมของแบนดูรา สรุปเป็นหลักการได้ดังนี้

๑) มนุษย์สามารถเรียนรู้ผ่านการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นหรือตัวแบบ

๒) กระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียนและการตัดสินใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้

๓) ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบมีผลต่อการเรียนรู้

๔) องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวแบบทางพฤติกรรม การเสริมแรงให้การแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ กระบวนการทางปัญญาของผู้เรียนในการเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบ

๕) ทฤษฎีของแบนดูราอธิบายเพียงเรื่องการเรียนรู้ การเรียนรู้ไม่ได้หมายความว่าจะมีผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

๒.๔.๕ ทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism)

ทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism) มีพื้นฐานมาจากปรัชญาเหตุผลนิยม (rationalism) ซึ่งเชื่อว่าเหตุผลเป็นแหล่งกำเนิดของความรู้ ความจริงในโลกนี้เกิดจากการสร้างมากกว่าการค้นพบ นักปรัชญาในกลุ่มเหตุผลนิยม กล่าวว่า ความจริงในโลกไม่ได้มีความจริงเดียว แต่ละบุคคลเป็นผู้สร้างความจริงของตัวเองขึ้นจากการรับรู้และการให้ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ตามประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของประสบการณ์นั้น นอกจากนี้นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ยังเชื่อว่าธรรมชาติของผู้เรียนนั้นมีความกระหายใคร่เรียนรู้ ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นการสร้างความรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเองมากกว่าการรับการถ่ายทอดความรู้จากผู้อื่น สิ่งที่ย่อยรู้ขึ้นอยู่กับวิธีการที่บุคคลแต่ละคนสร้างความหมายจากการรับรู้ในสิ่งนั้น

แนวคิดการสร้างความรู้ สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้^{๔๑}

๑. การสร้างความรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาของแต่ละบุคคล (cognitive constructivism หรือ individual constructivism) มีที่มาจากแนวคิดของเพียเจต์ นักทฤษฎีคนสำคัญในฝ่ายพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development) ซึ่งอธิบายการสร้างความรู้ว่าเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเผชิญกับประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ทำให้เกิดภาวะสับสน สงสัย ไม่เข้าใจหรือที่เรียกว่าภาวะไม่สมดุล (disequilibrium) เพื่อให้เข้าสู่ภาวะหายสงสัยหรือภาวะสมดุล (equilibrium) บุคคลจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางปัญญา (schema) ด้วยกระบวนการทางปัญญา (cognitive process) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการรับเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญาเดิม (assimilation)

^{๔๑}Gredler, M. E., *Learning and instruction: Theory into practice*, pp. 57-58.

ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม บุคคลจะรับความรู้นั้นเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญาเดิม ทำให้ความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างทางปัญญาเดิมขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น และกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญาเดิมสู่โครงสร้างทางปัญญาใหม่ (accommodation) เกิดขึ้นเมื่อประสบการณ์ใหม่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม จำเป็นต้องมีการปรับหรือสร้างโครงสร้างทางปัญญาขึ้นใหม่กระบวนการทางปัญญานี้ทำให้บุคคลมีการปรับ เพิ่ม และขยายความรู้และประสบการณ์ คำว่าโครงสร้างทางปัญญา (schema) เป็นคำที่ใช้เพื่อเป็นตัวแทนขององค์ประกอบของความคิดที่เป็นหน่วยย่อยที่สุดของโครงสร้างทางปัญญา ซึ่งอาจอยู่ในรูปของวัตถุ เหตุการณ์ ภาพ และโครงสร้างภาษา เป็นต้น

๒. การสร้างความรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (social constructivism) มีที่มาจากแนวคิดของไวท์ฮอทสกี ซึ่งเป็นนักทฤษฎีทางสังคมวัฒนธรรมที่อธิบายว่าความรู้เป็นผลผลิตจากการสะสมประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมตั้งแต่บรรพบุรุษ การเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นโดยใช้ภาษาและสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ใช้อยู่ในสังคมเป็นสื่อกลางในการจัดการกับความคิดไวท์ฮอทสกีเชื่อว่าเราสามารถเรียนรู้จากบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในสังคมโดยผ่านวิธีการช่วยเหลือชี้แนะการคิดเมื่ออยู่ในช่วงระดับพัฒนาการการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีศักยภาพจะไปให้ถึง หรือที่เรียกว่า “zone of proximal development (ZPD)” ซึ่งหมายถึง ช่องว่างระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่บุคคลเป็นอยู่หรือสิ่งที่บุคคลสามารถทำงานโดยลำพังด้วยตนเองกับพัฒนาการทางสติปัญญาที่บุคคลมีศักยภาพจะไปให้ถึงหรือสิ่งที่บุคคลสามารถทำได้ต่อเมื่อได้รับความช่วยเหลือชี้แนะจากผู้ที่มีความรู้และทักษะมากกว่า ดังนั้นการมอบหมายงานที่ผู้เรียนสามารถทำได้เองอยู่แล้วหรืองานที่ผู้เรียนทำโดยใช้ระดับสติปัญญาที่เป็นอยู่จึงไม่ได้เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ แต่การมอบหมายงานที่ทำท้าทายความสามารถของผู้เรียนหรืองานที่ต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญาที่สูงกว่าที่ผู้เรียนเป็นจึงจะถือว่าส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงหมายถึงการที่ผู้เรียนได้บรรลุถึงระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่ผู้เรียนมีศักยภาพจะไปถึงหรือสามารถทำสิ่งที่ท้าทายได้โดยได้รับความช่วยเหลือชี้แนะการคิดจากครู ผู้ใหญ่และเพื่อนที่รู้มากกว่า แนวคิดของไวท์ฮอทสกีเกี่ยวกับการเรียนรู้นี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เสนอว่าครูควรสอนสิ่งที่ล้ำหน้าระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน^{๔๒}

จากการอธิบายกระบวนการสร้างความรู้ดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลและกระบวนการทางสังคมร่วมกัน การเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ทั้งสองทฤษฎี นำมาสรุปเป็นหลักการสำคัญในการเรียนรู้ ได้ดังนี้^{๔๓}

- ๑) การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ขึ้นกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
- ๒) การเรียนรู้คือการสร้างความหมาย ความเข้าใจของผู้เรียนจากประสบการณ์ที่ได้รับ
- ๓) การสร้างความเข้าใจของผู้เรียนมีพื้นฐานมาจากสิ่งที่ผู้เรียนรู้อยู่ก่อน

^{๔๒}ทศนา แคมมณี, ศาสตราจารย์: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, หน้า ๙๒.

^{๔๓}Eggen, P. and Kauchak, D., Educational psychology windows on classrooms, 5th ed., (Columbus: Prentice-Hall., 2006), pp. 27-29.

๔) การสร้างความเข้าใจของบุคคลเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น
 ๕) ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงรุก ไม่ใช่กระบวนการเชิงรับ

๖) ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมและมีความเชื่อมโยงกับสภาพจริงทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งมากกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรมและไม่มีความเชื่อมโยงกับสภาพจริง

ทฤษฎีการเรียนรู้สำคัญที่กล่าวมาข้างต้นได้ให้ข้อความรู้ที่เป็นประโยชน์ทำให้เราเข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของครู และผู้เรียนที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

๒.๔.๖ ทฤษฎีการเรียนรู้ตามหลักพระพุทธศาสนา

หากกระบวนการเรียนรู้แบบพุทธหมายถึงกระบวนการที่เป็นไปเพื่อความเจริญแห่งปัญญา สารของกระบวนการเรียนรู้แบบพุทธก็ได้ถูกย่อไว้แล้วในพุทธพจน์ข้างล่างนี้

"ภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๔ ประการเหล่านี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความเจริญแห่งปัญญา กล่าวคือ การเสวนาสัตบุรุษ การฟังสัทธรรม โยนิโสมนสิการ ธรรมานุธรรมปฏิบัติ"^{๔๔}

จากพุทธพจน์ข้างต้น สามารถแยกกระบวนการเรียนรู้ออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ

๑. การรับรู้

จะเห็นได้ว่า การรับรู้เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้แบบพุทธ พุทธศาสนาให้ความสำคัญอย่างมากแก่การรับรู้สิ่งที่ตั้งตามถูกต้อง(สัทธรรม) ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้จากบุคคลที่เป็นกัลยาณมิตร(สัตบุรุษ)

อย่างไรก็ตาม กระบวนการรับรู้ที่นอกจากประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ หรือคำชี้แนะอันเป็นองค์ประกอบภายนอกแล้ว องค์ประกอบภายใน อันได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ เข้าใจก็มีความสำคัญอย่างมาก แม้จะได้ยินได้ฟังสิ่งตั้งตาม แต่หากรับรู้หรือเข้าใจคลาดเคลื่อน การรับรู้ก็ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

ความคลาดเคลื่อนในการรับรู้อย่างแรกก็คือ การรับรู้ไม่ตรงตามความเป็นจริง เช่นได้ยินหรือเห็นไปอีกอย่างหนึ่ง ความคลาดเคลื่อนดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นบ่อยมากในชีวิตประจำวัน ปัจจัยสำคัญนั้นไม่ได้อยู่ที่อายตนะทั้ง ๕ เช่นหู หรือตา แต่อยู่ที่ใจหรือความรู้สึกนึกคิด คนที่กำลังหวาดกลัวด้วยไม่เคยเข้าป่า ย่อมเห็นรากไม้เป็นงูได้ง่าย ๆ ในทำนองเดียวกันพอที่กำลังกังวลกับงานการย่อมได้ยินไม่ตลอดว่าลูกกำลังปรึกษาเรื่องอะไร ส่วนคนที่กำลังคุมแค้นอยู่ในใจ ถ้ามีใครยืมให้ก็อาจมองว่าเขายืมเยาะตนก็ได้ พุทธตามหลักปฏิจจนูปบาทก็คือ สังขารเป็นปัจจัยแก่วิญญาณ

การรับรู้คลาดเคลื่อนนั้นมีได้เป็นผลจากการปรุงแต่งของอารมณ์ความรู้สึกในขณะนั้นเท่านั้น หากยังเกิดจากทัศนคติหรือทิฐิที่ฝังแน่นในใจด้วย เคยมีการทดลองโดยอาจารย์ผู้หนึ่งพาคนแปลกหน้าไปแนะนำให้นักศึกษา ๕ กลุ่มรู้จัก ในแต่ละกลุ่ม ก็แนะนำแตกต่างกันไป เช่นแนะนำว่าเป็นนักศึกษาบ้าง ศึกษานิเทศก์บ้าง อาจารย์บ้าง อาจารย์อาวุโสบ้าง และศาสตราจารย์บ้าง หลังจากนั้นอาจารย์ก็ให้นักศึกษาแต่ละชั้นกะประมาณความสูงของบุคคลผู้นั้น ปรากฏว่านักศึกษาแต่ละกลุ่ม

^{๔๔}ดูรายละเอียดใน อภ. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๒๔๘/๓๖๗.

ประเมินความสูงของชายผู้้นั้นแตกต่างกันไป ที่น่าสนใจก็คือ ความสูงของคน ๆ นั้นในสายตาของนักศึกษาแต่ละกลุ่มจะขึ้นอยู่กับว่าบุคคลผู้้นั้นแนะนำตัวเองว่าอย่างไร “ศาสตราจารย์” จะมีความสูงมากที่สุด และที่สั้นที่สุดคือ “นักศึกษา” นั้นหมายความว่า ยิ่งแนะนำตัวว่ามีสถานะทางสังคมสูงเท่าไร ก็ยิ่งมีความสูงในสายตาของนักศึกษามากเท่านั้น สรุปก็คือ การให้ค่าแก่สถานภาพทางสังคมมีผลต่อการรับรู้ของนักศึกษา(และคนทั่วไป) แม้จะเป็นเพียงการรับรู้ทางกายภาพ หรือการรับรู้ด้วยตาก็ตาม

ด้วยเหตุนี้ ในกระบวนการเรียนรู้แบบพุทธ นอกจากจะให้ความสำคัญแก่ข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาที่จะรับรู้แล้ว สิ่งที่จะมองข้ามไปไม่ได้ก็คือความสามารถในการรับรู้ ในทางพุทธศาสนาสิ่งที่จะช่วยให้เกิดการรับรู้ตรงตามความเป็นจริงก็คือ สติ สติช่วยให้บุคคลรู้เท่าทันอารมณ์ความรู้สึกที่กำลังเกิดขึ้นในใจ สามารถยถาภูติจากอารมณ์และรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่กำลังประสบอย่างตรงตามความเป็นจริงได้ (active listening ที่กำลังพูดถึงในหลายวงการ ก็คือการฟังอย่างมีสติ ปลอดจากอคติและสมมติฐานล่วงหน้านั่นเอง) สติหากมีกำลังเพียงพอและต่อเนื่อง ยังจะช่วยให้บุคคลมองเห็นตัวเองอย่างลึกซึ้งจนตระหนักถึงทัศนคติหรือความลำเอียงทางเชื้อชาติ เพศ เศรษฐกิจ สถานะ ที่ฝังลึกอยู่ในตน อันเป็นอุปสรรคต่อการรับรู้โลกตามความเป็นจริง

สติยังช่วยให้ปัญญาหรือความรู้ที่มีอยู่ ถูกดึงมาใช้จนให้เกิดประโยชน์ด้วย และหากฝึกฝนมาดีพอ ทั้ง ๆ ที่เห็นหรือรับรู้สิ่งที่ไม่ดี แทนที่จะเป็นโทษก็อาจเป็นคุณด้วย พุทธศาสนาแม้จะเน้นการรับรู้สิ่งที่ดี แต่เมื่อมีเหตุจะต้องประสบกับสิ่งที่ไม่เกื้อกูล ท่านก็สอนให้รู้จักเปลี่ยนร้ายให้กลายเป็นดี พระเถระบางรูปในสมัยพุทธกาล เช่น พระลูกนกทกภททียะเห็นนางคนิกาทัวเราะแยมย้ม แทนที่จะเกิดกามราคะในใจ ท่านกลับพิจารณาเป็นอารมณ์ จนเกิดความสดสังเวชในสังขาร และบรรลุนาคามีผลทันที ยิ่งพระนาคสมาลด้วยแล้ว ท่านบรรลุอรหัตผลขณะเห็นผู้หญิงพ้อนรำกลางถนนด้วยซ้ำ

ในพุทธศาสนามีคำว่า อินทรีย์สังวร หรือการสำรวมอินทรีย์ หมายถึงการระวังไม่ให้กุศลธรรมครอบงำใจเมื่อรับรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยอินทรีย์ทั้ง ๖ มักเข้าใจกันว่าอินทรีย์สังวรหมายถึงการระวังหุระวังตาไม่ไปรับรู้รับเห็นสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม นี่ยังเป็นความหมายที่แคบ การสำรวมอินทรีย์ที่แท้จริงหมายความว่ารวมถึง การรักษาใจให้เป็นปกติ ไม่เกิดอกุศลแม้จะเห็นสิ่งไม่ดีไม่งาม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) อธิบายคำนี้ให้เข้าใจง่าย ๆ ว่าหมายถึง “การใช้อินทรีย์ให้เป็น” ความหมายดังกล่าวมีความสำคัญมาก การฝึกฝนอบรมเยาวชน(และผู้ใหญ่)ที่แล้วมาเน้นให้หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี (เช่น สื่อลามก และสื่อรุนแรง) แต่การสอนเพียงเท่านี้ไม่เพียงพอเสียแล้ว เพราะทุกวันนี้สิ่งดังกล่าวได้แพร่สะพัดไปทั่ว และตามเข้าไปถึงห้องนอน (โดยผ่านโทรทัศน์ วิทยุ และคอมพิวเตอร์) ในเมื่อสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้คนยุคบริโภคนิยมไปแล้ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกฝนให้เยาวชน(และผู้ใหญ่)รู้ว่าจะวางใจอย่างไรเมื่อประสบพบเห็นสิ่งเหล่านี้ พุดง่าย ๆ คือฝึกให้เป็นฝ่ายรับที่ชาญฉลาด แทนที่จะเอาแต่หลบเลี่ยง(ซึ่งเป็นไปไม่ได้แล้ว)

แน่นอนว่าสติเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากสำหรับอินทรีย์สังวร แต่อินทรีย์สังวรจะเกิดผลดีได้ต้องอาศัยปัญญาหรือการรู้จักคิดด้วย นี่เป็นเรื่องของโยนิโสมนสิการ

ก่อนที่จะพูดต่อไปถึงเรื่องโยนิโสมนสิการ ควรกล่าวด้วยว่ายังมีความคลาดเคลื่อนในการรับรู้อีกอย่างหนึ่ง ได้แก่การเข้าใจเนื้อหาสาระหรือจับประเด็นได้ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ในกรณีนี้

เป็นการฟังหรือการอ่าน การรับรู้ที่ถูกต้องมิได้หมายความว่าได้รับรู้ถ้อยคำอย่างถูกต้องครบถ้วนเท่านั้น หากยังรวมไปถึงการเข้าใจเนื้อหาหรือสามารถจับประเด็นที่อีกฝ่ายหนึ่งต้องการสื่อได้ และถ้าให้ดีกว่านั้นก็คือสามารถเข้าใจรรถหรือจุดมุ่งหมายของเนื้อหาดังกล่าว ประเด็นนี้จะได้กล่าวต่อไป

๒. การคิด

เมื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น และครบถ้วนแล้ว กระบวนการเรียนรู้ขั้นต่อมาก็คือ การคิด หรือการนำเอาสิ่งที่รับรู้้นั้นมาย่อย จัดระเบียบ หรือเสริมเติมต่อเพื่อให้เกิดปัญญาเพิ่มพูนขึ้น เปรียบดังการย่อยอาหารให้เกิดพลังงานเพื่อความเจริญเติบโตของร่างกาย

โยนิโสมนสิการคือการใช้ความคิดอย่างถูกวิธี สามารถจัดได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ โยนิโสมนสิการแบบปลูกปัญญา คือการคิดเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งตามสภาวะหรือความเป็นจริง โยนิโสมนสิการประเภทนี้มุ่งให้เกิดโลกุตตรสัมมาทิฐิ เข้าถึงอิสรภาพทางจิตและปัญญา แต่ในระดับสามัญหรือโลกียธรรมหมายถึงการคิดเพื่อให้เกิดปัญญาเพิ่มพูนขึ้น ส่วนโยนิโสมนสิการอีกประเภทหนึ่งคือ โยนิโสมนสิการแบบเสริมสร้างคุณภาพจิต เป็นการใช้ความคิดเพื่อให้เกิดกุศลธรรม เป็นอุบายลดโลภะ โทสะและโมหะ โดยใช้ธรรมฝ่ายดีมากดข่มหรือทดแทน

พระพรหมคุณาภรณ์ได้แจกแจงโยนิโสมนสิการ ๒ ประเภทดังกล่าวออกมาเป็น ๑๐ วิธีอย่างละเอียด ผู้สนใจสามารถอ่านได้จาก พุทธธรรม จึงไม่ขอกล่าวในที่นี้

อย่างไรก็ตาม ขอกล่าวเพิ่มเติมว่า สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้รู้จักคิดหรือเกิดโยนิโสมนสิการก็คือ การรู้จักตั้งคำถาม คำถามนั้นเป็นตัวนำความคิดและกำหนดการรับรู้เพื่อแสวงหาคำตอบ พระพุทธองค์ได้ใช้คำถามในการกระตุ้นให้เกิดปัญญาบ่อยครั้งมาก อันที่จริงการที่มีพุทธศาสนาเกิดขึ้นได้ก็เพราะเจ้าชายสิทธัตถะหมั่นตั้งคำถามกับตนเองอยู่ตลอดเวลาว่า ทำอย่างไรถึงจะพ้นทุกข์ได้ คำถามนี้คำถามเดียวเท่านั้นที่ทำให้ทรงสละวังออกบวช ละทิ้งอาภรณ์ดาบส อุทกดาบส และเลิกละการบำเพ็ญทุกรกิริยา จนค้นพบสัจธรรม อันทำให้พ้นทุกข์สิ้นเชิง

คำถามอีกเช่นกันที่ทำให้องค์สิทธัตถะคิดขึ้นมา เลิกไล่ล่าพระพุทธรองค์ และสนใจสดับฟังธรรมจากพระองค์ คำถามนั้นก็คือ "เราหยุดแล้ว แต่เหตุใดท่านจึงยังไม่หยุด "

เมื่อถูกลูกศรเสียบอก ปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องหาคำตอบคืออะไร ถามหาว่าใครยิงธนู ธนูมาจากไหน ทำด้วยอะไร หรือตอบให้ได้ว่า ทำอย่างไรจะถอดลูกธนูออกมาได้ คำถามเหล่านี้พระพุทธรองค์ได้ใช้ในการกระตุ้นให้ผู้คนเกิดอุกคคิดขึ้นมา และสนใจในการปฏิบัติธรรมเพื่อพ้นทุกข์ แทนที่จะคอยจะหาคำตอบในทางอภิปรายว่า โลกเที่ยงหรือไม่ คนเรามาจากไหน ตายแล้วไปไหน ซึ่งล้วนเป็นคำถามที่ทำให้ชีวิตว่างเปล่าและหลงทิศหลงทาง

กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่รู้จักคิดหรือคิดไม่ถูกวิธี ขณะเดียวกันคนจะคิดเป็นหรือคิดถูกวิธีได้ก็เพราะรู้จักตั้งคำถาม กระบวนการศึกษาที่ถูกต้องจึงควรให้ความสำคัญแก่การฝึกให้รู้จักตั้งคำถามด้วย มิใช่แค่การแสวงหาหรือจดจำคำตอบอย่างเดียวเนื่องจากการเรียนรู้แบบต่างๆ พูดยถึงเรื่องการคิดไว้มากแล้ว จึงจะไม่ขอกล่าวในที่นี้มากนัก

๓. การปฏิบัติ

ในทางพุทธศาสนา การปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่ขาดการปฏิบัติย่อมมิใช่การเรียนรู้ที่ครบถ้วนสมบูรณ์หรือถูกต้อง นี่อาจเป็นจุดสำคัญที่ทำให้การศึกษาแบบพุทธแตกต่างจากการศึกษาแบบตะวันตกหลายสำนัก เพราะฝ่ายหลังนั้นเน้นการใช้ความคิดล้วน ๆ จึงเป็นการเรียนรู้ในระดับพุทธิปัญญา (intellect)

การศึกษาหรือสิกขาในทางพุทธศาสนา ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ อธิสัสสิกขา อธิจิตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา เรียกสั้น ๆ ว่าศีล สมาธิ ปัญญา ทั้ง ๓ ส่วนนี้ต้องอาศัยการปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญ นอกเหนือจากการสวดฟัง การอ่าน และการคิด

พึงสังเกตว่าการปฏิบัติที่พระพุทธองค์ทรงเน้นดังปรากฏในพุทธพจน์ต้นบทความก็คือการปฏิบัติที่เรียกว่าธรรมานุธรรมปฏิบัติ คำนี้มักแปลกันว่า ปฏิบัติธรรมโดยสมควรแก่ธรรม หรือปฏิบัติธรรมน้อยคล้ายแก่ธรรมใหญ่ พระธรรมปิฎกให้อธิบายเพิ่มเติมว่าหมายถึง "ปฏิบัติธรรมถูกหลัก คือทำให้ข้อปฏิบัติย่อยเข้ากันได้ สอดคล้องกันและส่งผลแก่หลักการใหญ่ เป็นไปเพื่อจุดหมายที่ต้องการ" ^{๔๕} พุดง่าย ๆ คือปฏิบัติตรงตามจุดมุ่งหมาย

การปฏิบัติให้ตรงตามจุดมุ่งหมายมิใช่เรื่องง่าย พระพุทธองค์เคยตรัสกับพระสารีบุตรว่า ผู้ที่ยินดีในธรรมานุธรรมปฏิบัติ นับว่าหาได้ยาก แม้ว่าในที่นี้พระองค์จะทรงหมายถึงผู้ปฏิบัติเพื่ออรหัตผล แต่ในระดับโลกียธรรมธรรมานุธรรมปฏิบัติก็ยังเป็นเรื่องยากอยู่ดี เพราะการปฏิบัติธรรมนั้นนอกจากจะต้องรู้ข้อธรรมแล้ว ยังต้องรู้จุดมุ่งหมายของธรรมข้อนั้น ๆ ด้วย จึงจะปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง แต่นักปฏิบัติเป็นอันมาก แม้จะรู้ข้อธรรมแต่ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมาย ดังนั้นเราจึงเห็นคนถือศีลจำนวนไม่น้อย เกิดความหลงตัวหรือยกตนข่มตนว่าสมาทานศีลมากกว่าหรือเคร่งกว่าคนอื่น ทั้ง ๆ ที่ศีลนั้นมีจุดหมายเพื่อการลดละและขัดเกลาตนเอง น้อมจิตสู่ความสงบสำหรับเป็นฐานสู่สมาธิและปัญญา ในทำนองเดียวกันหลายคนถือสันโดษแล้วก็เลยเฉื่อยชา ไม่เอางานเอากิจทั้ง ๆ ที่สันโดษนั้นพระองค์ทรงสอนเพื่อผู้คนจะได้เอากาลังและเวลาที่เคยปรนเปรอตน ไปใช้ในการสร้างสรรค์ความดีงามทั้งสำหรับตนและส่วนรวม อีกตัวอย่างคือสุขและสปปายะ จุดมุ่งหมายของทั้ง ๒ ประการ เพื่อเอื้อให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยดี แต่คนเป็นอันมาก เมื่อได้รับความสุขและอยู่ในที่สบาย(สปปายะ) ก็พอใจเพียงเท่านั้น หยุตนิ่ง ไม่สนใจที่จะเพียรพยายามพัฒนาดน

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นก็เพื่อจะชี้ว่า นอกจากจะให้ความสำคัญแก่การปฏิบัติในฐานะที่เป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้แล้ว การเข้าใจจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติแต่ละอย่างก็เป็นเรื่องที่ยากมิได้ ด้วยเหตุนี้ภิกษุภิกษุณีหรือครูบาอาจารย์ จึงไม่เพียงแต่จะต้องเป็นผู้ที่สามารถชี้แนะสิ่งดีงาม(ธรรม)แก่ศิษย์แล้ว ยังจะต้องเข้าใจกระจ่างชัดในจุดมุ่งหมาย(อรรถ)ของสิ่งเหล่านั้นด้วย พร้อมกันนั้นก็ยังสามารถช่วยให้ศิษย์รู้จักคิด สามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของสิ่งที่ตนสอน จับหลักจับประเด็นได้ พร้อมกับเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักหรือสาระเหล่านั้นได้ด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์เรียกวิธีคิดแบบนี้ว่า วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์) เมื่อเข้าใจจุดมุ่งหมายแล้ว ก็สามารถประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มาให้เกิดผลได้ในทุกสถานการณ์ หรือสามารถบูรณาการสิ่งเหล่านั้นให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ

^{๔๕} สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**, พิมพ์ครั้งที่ ๔๒, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๕๘), หน้า ๖๘๔.

ชีวิตประจำวันได้ คนเป็นอันมากไม่สามารถเอาความรู้มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ สาเหตุสำคัญก็เพราะไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของความรู้เหล่านั้น ประวัติศาสตร์ ปรัชญา หรือแม้แต่ศาสนา จึงเป็นเพียงแค่ความรู้ในตำราที่ใช้ประโยชน์เฉพาะเวลาสอบหรือโต้เถียงกันเท่านั้น ในทำนองเดียวกัน วิทยาศาสตร์ก็กลายเป็นเรื่องของเทคโนโลยี แต่มิได้ช่วยให้คนรู้จักคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลเลย

ควรกล่าวย้าด้วยว่า การปฏิบัติที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างแท้จริงนั้น ต้องไม่จำกัดอยู่เพียงแค่การทำ "การบ้าน" หรือการทำแบบฝึกหัดในหนังสือเท่านั้น หากยังหมายถึงการพาตนออกจากห้องเรียนสู่โลกกว้าง ได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและสรรพสิ่งท่ามกลางสังคม เพื่อรู้จักชีวิตและความเป็นจริง

การรับรู้ การคิด และการปฏิบัตินี้ ในที่สุดก็จะเชื่อมกันเป็นวัฏจักร เพราะเมื่อปฏิบัติอย่างถูกต้อง นอกจากจะช่วยให้รู้จักคิดได้ดีขึ้น และเกิดความรู้ใหม่แล้ว ยังทำให้เกิดทัศนคติใหม่ เกิดความใฝ่รู้ มองสิ่งต่าง ๆ ว่าเอื้อให้เกิดปัญญาได้ทั้งนั้น อีกทั้งยังอาจเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่นมากขึ้น เช่น เห็นว่าการร่วมมือกันจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น ทัศนคติเหล่านี้ย่อมเปิดใจให้รับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น ละเอียดลออถี่ถ้วนขึ้น เรียกว่าเปิดใจกว้างและเป็นกลางได้มากขึ้น เป็นการเพิ่มสมรรถนะในการใช้อินทรีย์ให้เกิดประโยชน์ การรับรู้เช่นนี้ย่อมส่งผลให้เกิดการคิดและการปฏิบัติที่เกื้อกูลเป็นกุศลมากขึ้น เอื้อให้เกิดความเจริญแห่งปัญญา และนำไปสู่ความงอกงามแห่งชีวิตและสังคมในที่สุด

นอกจากการสัมพันธ์เชื่อมโยงจนครบวงจรแล้ว ในทางพุทธศาสนายังเห็นว่า ทั้งการรับรู้ การคิด และการปฏิบัติ ในตัวมันเองก็เป็นบ่อเกิดแห่งปัญญาได้ด้วยโดยไม่ต้องรอให้เชื่อมโยงจนครบกระบวนการเสียก่อน ดังเรียกปัญญาที่เกิดจากการรับรู้สุดบ่งว่าสุดมยปัญญา เรียกปัญญาที่เกิดจากการคิดว่าจินตามยปัญญา และเรียกปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติว่าภาวนามยปัญญา อย่างไรก็ตาม กล่าวโดยรวมแล้วความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ การคิด และการปฏิบัติก็ยังเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ แม้แต่ปัญญา ๓ ประเภทที่กล่าวมา เมื่อพิจารณาอย่างถึงที่สุด ก็ได้อาศัยการเรียนรู้ การคิด และการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งล้วน ๆ หากยังต้องมืองค์ประกอบอีก ๒ อย่างเป็นทุนเดิมหรือปัจจัยหนุน เพียงแต่ไม่เด่นเท่านั้น^{๔๖}

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ภายในประเทศ พบว่ามีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

คำ วงศ์เทพ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๒” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอแม่ลาน้อย ด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการดำเนินการใช้

^{๔๖} พระไพศาล วิสาโล, พุทธศาสนาไทยในอนาคต: แนวโน้มและทางออกจากวิกฤติ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๕๑), หน้า ๔๖.

แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามและตรวจสอบ การใช้แหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมปานกลางและด้านการปรับปรุงและแก้ไขพัฒนา แหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมปานกลาง ส่วนผลบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่ดำเนินการได้เป็นผลดีทั้ง ๓ โรงเรียน ผลปรากฏว่าในด้านของการวางแผนแหล่งการเรียนรู้โรงเรียนมีแนวนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุน การใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนโดยจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการของโรงเรียนทุกปี การศึกษา มีการจัดสรร งบประมาณและผ่านความเห็นชอบและขอเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษาทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดให้ครูและนักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ครูจัดทำแผนการเรียนรู้โดยกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน และมีการบันทึกผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาได้สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น วิทยากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สำหรับด้านการติดตามและตรวจสอบโรงเรียนได้จัดทำแผนการนิเทศแต่การดำเนินการในการนิเทศติดตามนั้น โรงเรียนยังไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและด้านการปรับปรุงและแก้ไขพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนได้ประชุมครูวิเคราะห์ผลการใช้แหล่ง เรียนรู้ และนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในปีการศึกษาต่อไป โดยจัดทำเป็นแผนงานโครงการประจำปีทุกปีการศึกษา^{๔๗}

นางลักษณ์ เลื่อมใส ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การจัดการเรียนรู้ไม่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล แหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออกไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและไม่รู้จักเชื่อมโยงความรู้ และประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การวัดผลประเมินผลจะเน้นการวัดด้านความรู้เป็นส่วนใหญ่ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ไม่สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และไม่สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติได้^{๔๘}

ทักษิณี อันติมานนท์ ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน

^{๔๗} คำ วงศ์เทพ, “การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอมะนังน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ๒๕๕๔).

^{๔๘} นางลักษณ์ เลื่อมใส, “การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๖).

แนวทางการพัฒนาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา มีดังนี้ ด้านที่ ๑ แนวทางในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู แต่งตั้งครูและบุคลากรของโรงเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามมาตรฐานของหลักสูตร และควรดำเนินการในลักษณะบูรณาการให้เกิดผลประโยชน์ ด้านที่ ๒ แนวทางในการจัดทำทะเบียน แหล่งเรียนรู้ ให้จัดทำเป็นเล่ม แบ่งแยกตามประเภทหมวดหมู่ชัดเจนตามลำดับความสำคัญ โดยทำการคัดเลือกและลงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และโรงเรียน จัดทำเอกสารเผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ ด้านที่ ๓ แนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างจริงจัง มีการสนับสนุนครูใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ กระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลา จัดตั้งศูนย์พัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดห้องสมุดให้เป็นศูนย์ทรัพยากรทางปัญญา และให้ครูจัดทำหลักสูตร โดยบรรจุเรื่อง แหล่งเรียนรู้ไว้ในหลักสูตรด้วย ด้านที่ ๔ แนวทางในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้ มีการติดตาม ประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ซ่อมบำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นระยะ จากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ความพึงพอใจ^{๔๙}

ประดิษฐ์ อุ่นหนองกุ้ง ได้วิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๔” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๔ พบว่า โดยภาพรวมและรายกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น รองลงมาคือ กลุ่มประกอบอาชีพในท้องถิ่นโดยยึดหลักพึ่งตนเอง ส่วนความคิดเห็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือกลุ่มคติ ความคิด ความเชื่อในท้องถิ่นปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มเห็นว่าส่วนมากอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนกลุ่มศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายกลุ่มเกือบทุกกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ยกเว้นกลุ่มกลุ่มคติ ความคิด ความเชื่อในท้องถิ่น มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน^{๕๐}

^{๔๙}ทัศนีย์ อันติมานนท์, “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๓).

^{๕๐}ประดิษฐ์ อุ่นหนองกุ้ง, “สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๔”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๓).

ปญญา ไตรพรหม ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโงะ” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน แนวทางการดำเนินงานมี ๓ ขั้นตอน คือ ๑) การวางแผนแนวทาง การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียนออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ ๒) การดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ นำแผนงาน โครงการกิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า และจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ และ ๓) การติดตามประเมินผล และรายงาน ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผล ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และรายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ โดยผู้บริหารสถานศึกษาครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก^{๕๑}

พนิดา พวงทอง ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ใน ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการเดินทางของนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน^{๕๒}

พรรณี เสี่ยงบุญ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๒” พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่

^{๕๑}ปญญา ไตรพรหม, “การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา: โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโงะ”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๒).

^{๕๒}พนิดา พวงทอง, “ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๒).

การศึกษามหาสารคาม เขต ๒ ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ๔ ฐาน คือ ฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตรพอเพียง และมีบรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด^{๕๓}

พระเฉลิมพงศ์ จรณสมปโน (แก้วกัณฑ์) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙๐ ผู้มีอายุอยู่ ๒๑ – ๓๐ ปีจำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖๐ ผู้มีตำแหน่งครู จำนวน ๑๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๙๐ ผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๙๐ ผู้มีประสบการณ์การทำงาน ๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๐๙ ส่วนความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีความเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่า ครูและเจ้าหน้าที่ที่มีเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ แตกต่างกันไป ส่วนครูและ เจ้าหน้าที่ที่มีอายุและตำแหน่ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตาม หลักสัปปุริสธรรม ๗ ไม่แตกต่างกัน และปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ ๑) ผู้บริหารใช้กฎระเบียบวินัยและเหตุผลมากเกินไป ๒) ผู้บริหารขาด เป้าหมายในการบริหารโรงเรียน ๓) ผู้บริหารขาดความเชื่อมั่นในการบริหารโรงเรียน ๔) ผู้บริหาร ใช้งบประมาณในการบริหารโรงเรียนเกินงบประมาณที่มีอยู่ ๕) ผู้บริหารจัดทำโครงการไม่ถูกต้องกับ จังหวะเวลา ๖) ผู้บริหารไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนในองค์กร ๗) ผู้บริหารใช้บุคลากรไม่เหมาะสมกับงาน สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ๑) ควรใช้หลักการและเหตุผลให้ตรงกับสถานการณ์ ๒) ควรมี เป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารโรงเรียน ๓) ควรสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ๔) ควรใช้งบประมาณที่มี อยู่อย่างเหมาะสมกับโครงการ ๕) ควรจัดทำโครงการให้

^{๕๓}พรณี เสี่ยงบุญ, “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๔).

ตรงกับระยะเวลาที่เหมาะสม ๖) ควรมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับคนทั้งภายในและภายนอกองค์กร ๗) ควรใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับการงาน^{๕๔}

มาลัย อองละอ ได้วิจัยเรื่อง “การเรียนรู้กระบวนการผลิตจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการปัญหา ๓” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องกระบวนการผลิตจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นโดยใช้ปัญหา ๓ ๒) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่องกระบวนการผลิตจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑๐ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ โรงเรียนปราชญ์ราษฎร์อารุง อำเภอมะนัง จังหวัดปราชญ์บุรี จำนวน ๒๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และแบบวัดความคิดเห็นของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย , ร้อยละ, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test แบบ dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องกระบวนการผลิตจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นโดยใช้ปัญหา ๓ หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ๒. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องกระบวนการผลิตจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการปัญหา ๓ นักเรียนเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ ประโยชน์จากการไปทัศนศึกษาสนุกกับการเรียนรู้ ด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ การชิม การดมกลิ่น และการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงกับวิทยากรในชั้น ภาวนามัยปัญญา^{๕๕}

ยุพา กลีรักษ์ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๐” พบว่า บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีบทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่างกัน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่มีบทบาทมากกว่าผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก สำหรับปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้บริหารไม่ได้รับการกำหนดตารางเรียนสำหรับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนทางการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน^{๕๖}

^{๕๔}พระเฉลิมพงศ์ จรณสมปนโน (แก้วกัณหา), “การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่จัน จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๕๕}มาลัย อองละอ, “การเรียนรู้กระบวนการผลิตจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการปัญหา ๓”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์, ๒๕๕๐).

^{๕๖}ยุพา กลีรักษ์, “บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๐”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕).

วิชัย ม่วงจีน ได้วิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวม ๕ ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต และด้านกายภาพ ส่วนปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวมทั้ง ๕ ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน และด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ สำหรับการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต ๑ จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวม ๕ ด้าน จำแนกตามเพศ และตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามตำแหน่ง และตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และพบว่า ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวม ๕ ด้าน จำแนกตามตำแหน่ง และตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามเพศ และขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๕๗}

ศิริญา เลียบคง ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และสำหรับ ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารควรร่วมกันวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เปิดโอกาสให้คณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ได้จัดการอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน อีกทั้งควรมีการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง^{๕๘}

^{๕๗}วิชัย ม่วงจีน, “สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต ๑”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทพสตรี, ๒๕๕๑).

^{๕๘}ศิริญา เลียบคง, “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา”, *สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๖๐).

सनัน แก้วนุช ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{๕๙}

อัคราวุฒิ จันทะแสง ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวม รายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก สำหรับ การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และ การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยรวมรายด้าน และรายข้อ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นรายข้อเรื่องจัดการงบประมาณในการซ่อมแซมแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และบุคลากรร่วมกันจัดตั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .๐๕ นอกจากนี้ การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นรายข้อเรื่องจัดสรรงบประมาณในการซ่อมแซมแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ รวมถึงบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ไม่มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่ได้จัดทำสารสนเทศการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่สำรวจแหล่งเรียนรู้ตรงกับความเป็นจริง สนับสนุนให้ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนน้อย มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้น้อย และชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ ควรนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาห้องเรียน ควรมีการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ควรใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้เต็มที่ และควรจัดแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ^{๖๐}

^{๕๙}सनัน แก้วนุช, “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดสมุทรปราการ”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ๒๕๕๙).

^{๖๐}อัคราวุฒิ จันทะแสง, “การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๕๗).

เอกพงษ์ วรรณพงษ์ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๖๑}

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ**แหล่งเรียนรู้** ในต่างประเทศ พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

Indriyanto ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาอิทธิพลของแหล่งเรียนรู้ในบ้านกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า ในระหว่างตัวแปรบ้านและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เมื่อเทียบกับแหล่งชุมชนใดก็ตามที่ได้รับความร่วมมือจากบ้านและชุมชนน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีแนวโน้มต่ำลง^{๖๒}

Duchastel ได้ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า การออกแบบการเรียนรู้น่าจะได้รับการพิจารณาเป็นทางเลือกหนึ่งในการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและเป็นการสนับสนุนทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น^{๖๓}

Mullins ได้ทำการศึกษาผลกระทบที่มีต่อครูและนักเรียนจากการไปศึกษานอกสถานที่ โดยใช้พิพิธภัณฑสถานชาติ ผลการศึกษาพบว่า การไปศึกษานอกสถานที่ ทำให้ครูและนักเรียนมีชีวิตใหม่และเกิดแรงจูงใจ สำหรับอุปสรรคของการจัดการศึกษานอกสถานที่ คือ ครูผู้สอนจะปิดกั้นตนเอง เพราะกลัวการพานักเรียนไปนอกสถานที่และเขาเชื่อว่างานวิจัยเป็น แบบอย่างของการจัดการศึกษานอกสถานที่โดยใช้พิพิธภัณฑสถานชาติต่อไป^{๖๔}

^{๖๑}เอกพงษ์ วรรณพงษ์, “การศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๐).

^{๖๒}Indriyanto, B., **The relative contribution of home and community resources to primary student achievement in Indonesia**. Ed.D. Dissertation, (State University of New York at Albany, 2003), p. 418.

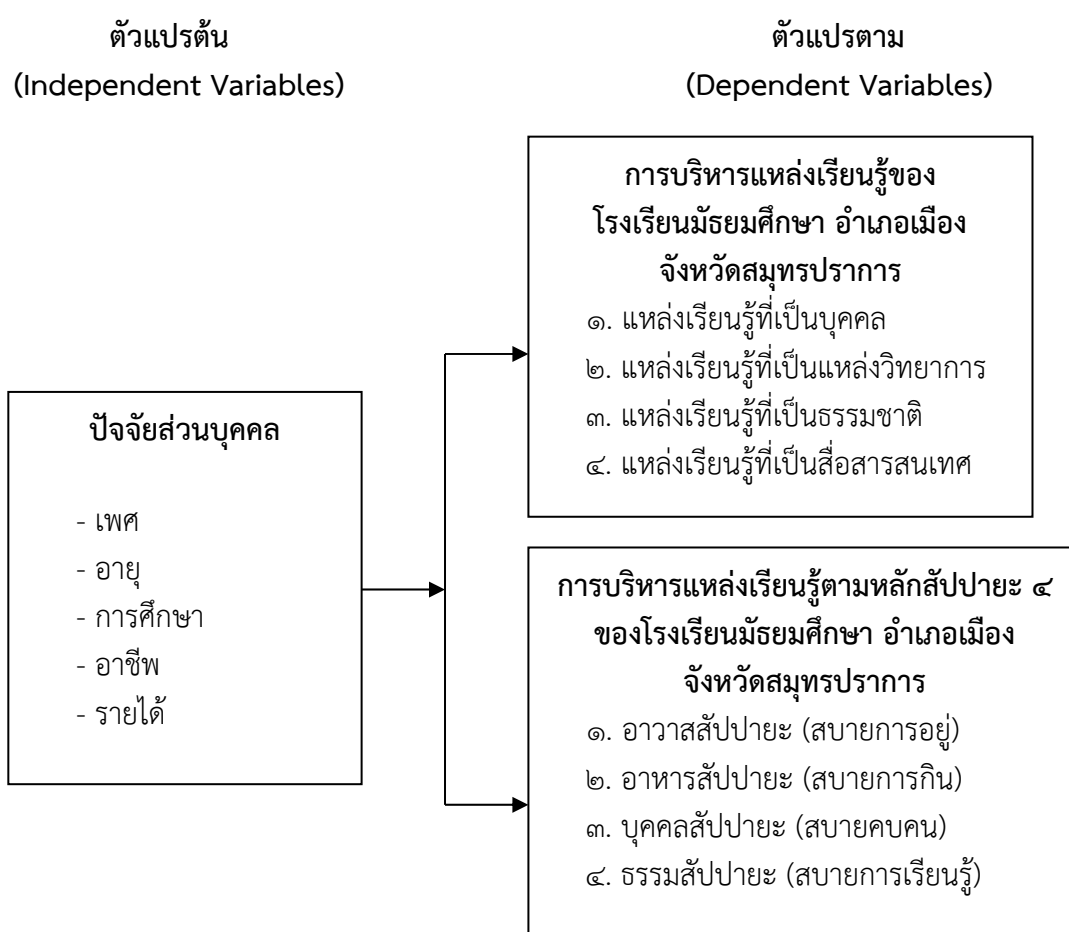
^{๖๓}Duchastel, Philippe, **Educational Technology Systems**, (New York: McGraw-hill, 2004), p. 225.

^{๖๔}Mullins, Jouce A., **How field trips in natural areas associated with museums, Arboreta and Aquaria impact the educational experiences of teachers and students**. Ph.D. Dissertation. The University of Southern Mississippi, 2001, p. 231.

สรุปได้ว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและโรงเรียนรวมทั้งบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นเรื่องที่บุคลากรในโรงเรียนผู้บริหาร ครูอาจารย์ นักการภารโรง นักเรียนและชุมชนต้องตระหนัก เห็นคุณค่า และร่วมกันสร้างสรรค์ พัฒนา บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความเหมาะสมของหน่วยงานโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีขีดจำกัดในการปฏิบัติงานระดับใด และขึ้นอยู่กับปัจจัยองค์ประกอบอื่น ๆ รวมทั้งความสามารถในการบริหารจัดการของหน่วยงาน

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ดังนั้นผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey
Research) ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed
Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๑๗,๐๖๑ คน (ข้อมูล ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง
ของยามาเน่ (Yamane)^๑ ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ได้ขนาดกลุ่มของกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการสุ่มมา
จากประชากร โดยวิธีแบบแบ่งเป็นระบบ (Systematic Sampling) จากผู้ปกครองของนักเรียนใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บตัวอย่างมา
จำนวน ๓๑๗ คน เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องมากที่สุด จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

^๑สุวรรีย์ ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพ
สตรี, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๙ - ๑๓๐.

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	โรงเรียน	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
๑	โรงเรียนสมุทรปราการ	๓,๒๕๒	๖๐
๒	โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ	๒,๘๒๕	๕๒
๓	โรงเรียนมัธยมวัดด่านสำโรง	๑,๖๘๕	๓๒
๔	โรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ	๒,๘๓๒	๕๓
๕	โรงเรียนหาดอมราอักษรลักษณ์วิทยา	๑,๖๖๐	๒๒
๖	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สอนกุลลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ	๒,๖๐๘	๔๘
๗	โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุ เคราะห์	๘๘๐	๑๖
๘	โรงเรียนปทุมคงคาสมุทรปราการ	๑,๘๑๙	๓๔
รวม		๑๗,๐๖๑	๓๑๗

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
๓. สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย
๔. เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ
๕. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC)^๒ ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า ๐.๕ ทุกข้อ

๖. นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐

^๒Cronbach, Lee J, *Essentials of psychological testing*, 4th ed., (New York: Harper & Row, 2001), p. 123.

ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)^๓

๗. ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ส่วนที่เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็น มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
๔	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
๓	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
๒	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
๑	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้ธรรม) โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire)

๓.๓.๓ การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามจำนวน ๓๑๗ ชุด โดยกระจายกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ การเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๖๑ รวม ๗ เดือน และนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

^๓ประยูร อาษานาม, คู่มือวิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัย ขอนแก่น, ๒๕๕๑), หน้า ๘๗.

^๔สุรชัย ศรีโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, หน้า ๑๔๐.

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

๒) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้^๕

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๔) การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance)

๕) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

^๕ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)^๖

$$\text{สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา } \alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

α	=	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
K	=	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
$\sum s_i^2$	=	ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อ
s_t^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

หาค่าความสอดคล้องแบบ IOC^๗ โดยหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตร

$$\text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	=	ดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา
$\sum R$	=	ผลรวมของคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	=	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

* ค่า IOC จะต้องมามีค่า ≥ 0.5 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

๑) ค่าสถิติพื้นฐาน^๘ ได้แก่

๑.๑ ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

P	=	ร้อยละ
f	=	ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
N	=	จำนวนความถี่ทั้งหมด

^๖บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๕), หน้า ๙๙.

^๗พิษณุ พองศรี, วิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เทียมผาการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๓๘ - ๑๓๙.

^๘ธีรยุทธ พึ่งเทียร, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สูตรไพศาล, ๒๕๕๕), หน้า ๑๒.

๑.๒ ค่ามัชฌิมเลขคณิต หรือค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)^๙

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{x}$ = มัชฌิมเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

๑.๓ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน^{๑๐} (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum f(x - \bar{x})^2}{N}}$$

$S.D$ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

f = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x = จุดกึ่งกลางชั้น

$\bar{x}$ = มัชฌิมเลขคณิต

N = จำนวนข้อมูล

$\sum$ = ผลรวมของข้อมูล $\sum f(x - \bar{x})^2$

๒) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าที (t - test)^{๑๑}

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

s_1^2, s_2^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n_1, n_2 = จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

^๙เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑.

^{๑๐}พิษณุ พงศรี, วิจัยทางการศึกษา, หน้า ๑๖๓ - ๑๖๔.

^{๑๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

๓) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าเอฟ (F – test) (One – way ANOVA)^{๑๒} โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution

MS_b = ผลรวมกำลังสองเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม
(Between Mean Square)

MS_w = ผลรวมกำลังสองเฉลี่ยภายในกลุ่ม
(Within Mean Square)

^{๑๒}ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๒๓๖.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษา นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๔.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๑๗)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
- ชาย	๑๐๓	๓๒.๖๐
- หญิง	๒๑๔	๖๗.๔๐
๒. อายุ		
- ๓๐ – ๔๐ ปี	๑๗	๕.๓๐
- ๔๑ – ๕๐ ปี	๖๗	๒๑.๒๐
- ๕๑ – ๖๐ ปี	๑๕๗	๔๙.๕๐
- ๖๑ ปีขึ้นไป	๗๖	๒๔.๐๐
๓. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๙	๒๑.๘๐
- ปริญญาตรี	๑๘๔	๕๗.๗๐
- สูงกว่าปริญญาตรี	๓๔	๑๐.๕๐
๔. อาชีพ		
- รับจ้าง	๖๔	๒๐.๓๐
- ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	๔๔	๑๓.๕๐
- พนักงานบริษัท	๕๖	๑๗.๘๐
- รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๘๖	๒๗.๒๐
- เกษตรกรรม	๖๗	๒๑.๒๐
๕. รายได้ต่อเดือน		
- ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๘๑	๒๕.๕๐
- ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท	๙๘	๓๐.๘๐
- ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท	๘๖	๒๗.๒๐
- มากกว่า ๓๐,๐๐๐ ขึ้นไป	๕๒	๑๖.๕๐

จากตารางที่ ๔.๑ ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จากจำนวน ๓๑๗ คน เป็นหญิง ๒๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๔๐ มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี

๑๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๐ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ๑๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๐ มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๐ และมีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘๐

๔.๒ ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ๑) ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) ๒) ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) ๓) ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) ๔) ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ - ๔.๕

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม

(n = ๓๑๑)			
การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๑. ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่)	๓.๙๒	๐.๗๖	มาก
๒. ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน)	๔.๓๖	๐.๕๙	มาก
๓. ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน)	๔.๐๙	๐.๗๔	มาก
๔. ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้)	๔.๐๒	๐.๗๘	มาก
ภาพรวม	๔.๑๐	๐.๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๖ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๔ ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๒ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่)

(n = ๓๑๗)

ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๑. โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนที่พอเพียงแก่นักเรียนและผู้มาเยือน	๓.๙๕	๐.๗๖	มาก
๒. โรงเรียนมีห้องสุขาสะอาดและเพียงพอต่อการบริการ	๓.๙๔	๐.๗๘	มาก
๓. โรงเรียนมีสถานที่จอดรถเป็นเอกเทศปลอดภัยจากอันตรายจากต้นไม้และการเล่นกีฬาของนักเรียน	๓.๘๗	๐.๗๔	มาก
๔. โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียน	๓.๙๗	๐.๗๖	มาก
๕. มีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการศึกษา	๓.๘๙	๐.๗๗	มาก
๖. โรงเรียนมีประตูและรั้วที่แข็งแรงเพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินภายในโรงเรียน	๓.๙๑	๐.๗๕	มาก
ภาพรวม	๓.๙๒	๐.๗๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) ส่วนรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๖ โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนที่พอเพียงแก่นักเรียนและผู้มาเยือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๕ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๖ โรงเรียนมีห้องสุขาสะอาดและเพียงพอต่อการบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๔ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘ โรงเรียนมีประตูและรั้วที่แข็งแรงเพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๑ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๕ มีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๗ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีสถานที่จอดรถเป็นเอกเทศปลอดภัยจากอันตรายจากต้นไม้และการเล่นกีฬาของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน)

(n = ๓๑๗)

ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๗. โรงเรียนให้ความสนใจติดตามดูแลเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มและน้ำใช้ ให้สะอาดอยู่เสมอ	๔.๓๑	๐.๕๙	มาก
๘. โรงอาหารมีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ	๔.๓๕	๐.๕๗	มาก
๙. โรงอาหารมีโต๊ะรับประทานอาหารที่พอเพียง	๔.๓๘	๐.๕๖	มาก
๑๐. อาหารมีสด สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ	๔.๓๙	๐.๕๘	มาก
๑๑. อาหารมีคุณค่าทางสารอาหาร ครบถ้วน ทั้ง ๕ หมู่	๔.๓๒	๐.๖๑	มาก
๑๒. ภาชนะที่ใส่อาหารมีความสะอาด ปลอดภัยตามหลักอนามัย	๔.๔๑	๐.๖๓	มาก
ภาพรวม	๔.๓๖	๐.๕๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) ส่วนรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ภาชนะที่ใส่อาหารมีความสะอาด ปลอดภัยตามหลักอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๓ อาหารมีสด สะอาด ปลอดภัยถูกตามหลักโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๘ โรงอาหารมีโต๊ะรับประทานอาหารที่พอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ โรงอาหารมีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๗ อาหารมีคุณค่าทางสารอาหาร ครบถ้วน ทั้ง ๕ หมู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โรงเรียนให้ความสนใจติดตามดูแลเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มและน้ำใช้ ให้สะอาดอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน)

(n = ๓๑๗)

ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๑๓. มีการจัดกิจกรรมทำความดีของนักเรียนในการอยู่ร่วมกับแบบพี่น้อง	๔.๐๘	๐.๗๓	มาก
๑๔. ครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง	๔.๑๑	๐.๗๗	มาก
๑๕. มีการส่งเสริมทำความสะอาดร่วมกันภายในโรงเรียนเพื่อเกิดกัลยาณมิตรเหมือนพี่กับน้อง	๔.๑๓	๐.๗๘	มาก
๑๖. ครูให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง	๔.๐๕	๐.๗๐	มาก
๑๗. ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่างๆให้แก่ครูและนักเรียน	๔.๐๗	๐.๗๑	มาก
๑๘. ครูให้ความดูแลและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด	๔.๑๐	๐.๗๕	มาก
ภาพรวม	๔.๐๙	๐.๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) ส่วนรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ๑๕. มีการส่งเสริมทำความสะอาดร่วมกันภายในโรงเรียนเพื่อเกิดกัลยาณมิตรเหมือนพี่กับน้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘ ครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๗ ครูให้ความดูแลและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๐ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๕ มีการจัดกิจกรรมทำความดีของนักเรียนในการอยู่ร่วมกับแบบพี่น้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๓ ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่างๆให้แก่ครูและนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๑ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้)

(n = ๓๑๗)

ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๑๙. ครูแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านคำพูดกริยาด้วยความรักและเมตตาต่อเด็ก	๔.๐๗	๐.๗๘	มาก
๒๐. ครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย	๓.๙๗	๐.๗๗	มาก
๒๑. เปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา	๔.๐๕	๐.๗๓	มาก
๒๒. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์เรื่องสิ่งแวดล้อม	๔.๐๓	๐.๘๘	มาก
๒๓. นักเรียนสามารถแนะนำเพื่อนให้ช่วยกันประหยัดน้ำไฟในโรงเรียนได้	๔.๐๑	๐.๘๒	มาก
๒๔. นักเรียนเคยเล่าเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คนที่บ้านฟัง	๓.๙๙	๐.๗๕	มาก
ภาพรวม	๔.๐๒	๐.๗๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) ส่วนรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ครูแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านคำพูดกริยาด้วยความรักและเมตตาต่อเด็ก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๓ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมรณรงค์และ ประชาสัมพันธ์เรื่องสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๓ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๘ นักเรียนสามารถแนะนำเพื่อนให้ช่วยกันประหยัดน้ำไฟในโรงเรียนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๒ นักเรียนเคยเล่าเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คนที่บ้านฟัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๕ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ ค่ามาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๗ ตามลำดับ

๔.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยการทดสอบค่าที (t – test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๗ – ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ

(n = ๓๑๗)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ตาม หลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ	ชาย		หญิง		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านอवासสัปปายะ (สบาย การอยู่)	๓.๘๐	๐.๖๙	๔.๒๕	๐.๕๑	๐.๖๒*	๐.๐๐
๒. ด้านอาหารสัปปายะ (สบาย การกิน)	๔.๓๗	๐.๖๔	๔.๑๙	๐.๔๘	๐.๖๔*	๐.๐๐
๓. ด้านบุคคลสัปปายะ (สบาย การคบคน)	๔.๐๒	๐.๖๗	๔.๑๗	๐.๖๕	๐.๕๒*	๐.๐๐
๔. ด้านธรรมสัปปายะ (สบาย การเรียนรู้)	๓.๙๕	๐.๖๘	๔.๑๑	๐.๖๗	๐.๕๑*	๐.๐๐
รวม	๔.๐๕	๐.๖๖	๔.๑๗	๐.๖๗	๐.๕๗*	๐.๐๐

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นแตกต่างกันในทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ
(n=๓๑๗)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัด สมุทรปราการ	๓๐ - ๔๐ ปี		๔๑ - ๕๐ ปี		๕๑ - ๖๐ ปี		๖๑ ปี ขึ้นไป		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่)	๔.๐๑	๐.๕๙	๓.๙๒	๐.๕๖	๓.๙๖	๐.๖๒	๔.๑๗	๐.๖๔	๐.๑๘	๐.๑๖
๒. ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน)	๓.๙๕	๐.๖๑	๓.๙๕	๐.๖๔	๔.๐๕	๐.๕๔	๓.๗๖	๐.๖๘	๐.๒๓	๐.๑๘
๓. ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน)	๓.๗๙	๐.๖๓	๔.๒๕	๐.๕๐	๓.๙๓	๐.๖๘	๓.๗๓	๐.๗๑	๐.๒๑	๐.๒๒
๔. ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้)	๓.๗๒	๐.๖๑	๔.๑๘	๐.๕๔	๔.๐๖	๐.๕๖	๓.๘๐	๐.๗๑	๐.๓๐	๐.๓๒
รวม	๓.๙๘	๐.๖๒	๔.๑๖	๐.๕๖	๓.๙๕	๐.๖๒	๓.๘๙	๐.๖๘	๐.๒๒	๐.๒๙

จากตารางที่ ๔.๘ ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=๓๑๗)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ตาม หลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านอवासสัปปายะ (สบาย การอยู่)	๔.๑๖	๐.๗๗	๓.๗๗	๐.๔๙	๓.๖๕	๐.๖๐	๐.๔๖	๐.๑๔
๒. ด้านอาหารสัปปายะ (สบาย การกิน)	๔.๒๖	๐.๕๙	๓.๘๓	๐.๔๒	๓.๘๓	๐.๖๓	๐.๔๒	๐.๑๖
๓. ด้านบุคคลสัปปายะ (สบาย การคบคน)	๔.๒๔	๐.๗๗	๓.๗๔	๐.๕๒	๓.๗๗	๐.๖๗	๐.๔๘	๐.๑๕
๔. ด้านธรรมสัปปายะ (สบาย การเรียนรู้)	๔.๑๔	๐.๗๓	๓.๗๑	๐.๕๕	๓.๖๙	๐.๖๔	๐.๖๘	๐.๑๘
รวม	๔.๒๒	๐.๖๔	๓.๗๕	๐.๔๙	๓.๗๕	๐.๖๓	๐.๕๖	๐.๑๕

จากตารางที่ ๔.๙ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร
แหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ
โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อ
พิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๑๑)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัด สมุทรปราการ	รับจ้าง		รับจ้าง		ข้าราชการ		พนักงาน เอกชน		ธุรกิจ ส่วนตัว		F	Sig.
	รับจ้าง		รับจ้าง		ข้าราชการ		พนักงาน เอกชน		ธุรกิจ ส่วนตัว			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านอวาสสัปปายะ (สบายการอยู่)	๔.๒๒	๐.๕๕	๔.๒๔	๐.๖๙	๔.๑๓	๐.๔๙	๔.๐๗	๐.๔๓	๔.๑๘	๐.๔๕	๐.๓๑	๐.๒๗
๒. ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน)	๔.๑๖	๐.๕๒	๔.๓๖	๐.๖๒	๔.๑๖	๐.๔๖	๓.๙๖	๐.๓๕	๓.๙๗	๐.๓๙	๐.๓๓	๐.๒๘
๓. ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน)	๔.๐๐	๐.๕๔	๔.๑๐	๐.๖๔	๔.๒๖	๐.๕๑	๓.๙๔	๐.๔๙	๓.๙๔	๐.๔๒	๐.๔๒	๐.๒๒
๔. ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้)	๔.๐๓	๐.๕๒	๔.๑๓	๐.๖๒	๔.๑๙	๐.๕๕	๓.๙๗	๐.๓๗	๓.๙๑	๐.๔๐	๐.๓๕	๐.๒๓
รวม	๔.๑๐	๐.๕๓	๔.๒๐	๐.๖๓	๔.๑๗	๐.๔๗	๓.๙๙	๐.๔๓	๓.๙๙	๐.๔๒	๐.๓๗	๐.๒๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน
(n=๓๑๑)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ ตามหลักสัปปายะ ๔ ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัด สมุทรปราการ	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐		๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐		๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐		มากกว่า ๒๐,๐๐๐		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่)	๔.๑๓	๐.๖๔	๔.๐๔	๐.๖๐	๔.๐๑	๐.๔๖	๔.๑๕	๐.๓๙	๐.๓๓	๐.๑๘
๒. ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน)	๔.๐๐	๐.๖๘	๔.๐๓	๐.๖๙	๔.๐๘	๐.๔๔	๔.๑๑	๐.๓๐	๐.๖๗	๐.๑๔
๓. ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน)	๔.๐๙	๐.๖๙	๔.๐๘	๐.๖๒	๔.๐๗	๐.๔๑	๔.๑๔	๐.๓๖	๐.๔๖	๐.๑๘
๔. ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้)	๔.๐๗	๐.๖๔	๔.๐๕	๐.๖๕	๔.๐๕	๐.๔๒	๔.๑๕	๐.๓๘	๐.๔๕	๐.๑๗
รวม	๔.๐๖	๐.๖๖	๔.๐๔	๐.๖๓	๔.๐๓	๐.๔๓	๔.๑๓	๐.๓๕	๐.๔๙	๐.๑๖

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล นำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ ดังตารางที่ ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๑๒ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
ปัจจัยส่วนบุคคล	ความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมนักเรียนตามหลักธรรมาธรรม ๔ ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	
เพศ	✓	-
อายุ	-	✓
ระดับการศึกษา	-	✓
อาชีพ	-	✓
รายได้ต่อเดือน	-	✓

สรุปได้ว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผู้ปกครองที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนผู้ปกครองที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

๔.๔ ข้อเสนอแนะต่อการบริหารกิจกรรมนักเรียนตามหลักทฤษฎี ๔ ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

จากการรวบรวมแบบสอบถาม มีผู้ตอบแบบสอบถามได้ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ดังสรุปได้ดังนี้

๑) ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอวาสสัปปายะ (สบายการอยู่) สรุปได้ว่า

๑) โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียนอยู่เสมอ

๒) โรงเรียนมีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและแข็งแรง ปลอดภัย โดยเอื้อต่อการจัดการศึกษา

๒) ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) สรุปได้ว่า

๑) โรงเรียนได้จัดทำความสะอาดโรงอาหารให้มีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

๒) โรงเรียนจัดอาหารมีความสด สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ มีคุณค่าทางสารอาหาร ครบถ้วน ทั้ง ๕ หมู่

๓) ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) สรุปได้ว่า

๑) โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่ให้แก่ครูและนักเรียนอยู่เสมอ

๒) ครูให้ความสนใจและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดโดยให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง

๔) ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) สรุปได้ว่า

๑) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา

๒) ครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย

โดยสรุป ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านอวาสสัปปายะ (สบายการอยู่) โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียนอยู่เสมอ และจะต้องมีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและแข็งแรง ปลอดภัย โดยเอื้อต่อการจัดการศึกษา ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) โรงเรียนได้จัดทำความสะอาดโรงอาหารให้มีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และจัดอาหารมีความสด สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ มีคุณค่าทางสารอาหาร ครบถ้วน ทั้ง ๕ หมู่ ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่

ให้แก่ครูและนักเรียนอยู่เสมอ ตลอดถึง ครูให้ความดูแลและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดโดยให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง และด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา รวมถึงครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย

๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

สำหรับการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในครั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๕ ท่าน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ พบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีสาระสำคัญดังนี้

๑) ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีแนวทางว่า โรงเรียนจะต้องมีอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนมีวัฒนธรรมการเรียนรู้^๑ โดยมีดัชนีชี้วัด ๔ ดัชนี ได้แก่ระดับความสำเร็จของ การจัดกิจกรรม ๕ ส จำนวนแหล่งวิชาการและมุมกิจกรรมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำนวนชมรม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมชมรม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน^๒ นอกจากนี้ โรงเรียนจะต้องมีพื้นที่โรงเรียน โครงสร้างพื้นฐาน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องบริการ และพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมกีฬาและการพักผ่อนเหมาะสม^๓ โดยมีดัชนีชี้วัด ๗ ดัชนี ได้แก่ ความเพียงพอ และเหมาะสมของพื้นที่ใช้สอยของโรงเรียน ความสะอาด และเพียงพอของน้ำดื่ม น้ำใช้ ความสะอาด และเพียงพอของห้องน้ำ ห้องส้วม มีระบบไฟฟ้าที่สมบูรณ์ ความสะดวก สบาย ปลอดภัยของถนน และทางเดิน ความเพียงพอ และเหมาะสมของพื้นที่จัดกิจกรรมกีฬา^๔

๒) ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีแนวทางว่า โรงเรียนจัดอาหารที่มีคุณค่าและถูกหลักโภชนาการบริการแก่นักเรียนทุกวัน^๕ จัดบริการอาหารกลางวันให้แก่

^๑สัมภาษณ์ นางปทุมพร สีนุช, รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^๒สัมภาษณ์ นายสมนึก อุดมทรัพย์, ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมคงคาสมุทรปราการ, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^๓สัมภาษณ์ นายวิรุทธ สร้อยเพชร, หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ ประดิษฐ์ในพระบรมราชานุเคราะห์, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^๔สัมภาษณ์ นายประสาล พันผา, รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดด่านสำโรง, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^๕สัมภาษณ์ นางชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา, รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

นักเรียนเพียงพอสำหรับทุกคน^๖ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร^๗ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการประกอบอาหาร^๘ จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดประกอบอาหารของโรงเรียน โดยการจัดให้มีการรู้และทักษะการประกอบอาหารไปใช้ในชีวิตประจำวัน^๙ นอกจากนี้ โรงเรียนจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดประกอบอาหารของโรงเรียน^{๑๐}

๓) ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีแนวทางว่า โรงเรียนมีหลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น^{๑๑} โดยมีดัชนีชี้วัด ๓ ดัชนี ได้แก่ จำนวนรายวิชาครบตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละของรายวิชาที่นำสาระท้องถิ่นเข้าบูรณาการ และจำนวนรายวิชาที่ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ^{๑๒} นอกจากนี้โรงเรียนจะต้องมีสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีทันสมัย มีปัจจัยหลักความสำเร็จ ๑ ปัจจัย คือสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการเหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอ โดยมีดัชนีชี้วัด ๒ ดัชนี ได้แก่ ความเพียงพอเหมาะสม และทันสมัยของสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการ และอัตราส่วนนักเรียนต่อหน่วยของคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง^{๑๓} ตลอดจนมีห้องสมุดได้มาตรฐาน มีศูนย์วัฒนธรรมชุมชนในโรงเรียน มีแหล่งการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายไว้บริการแก่ผู้เรียน และชุมชน^{๑๔} โดยมีดัชนีชี้วัด ๖ ดัชนี ได้แก่ จำนวนหนังสือต่อนักเรียน ร้อยละของนักเรียนที่ใช้ห้องสมุดต่อภาคเรียน ประเภทของวัฒนธรรมที่จัดบริการในศูนย์วัฒนธรรม ร้อยละของนักเรียนที่ใช้บริการศูนย์วัฒนธรรมต่อภาคเรียน จำนวน/ประเภทแหล่งการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศที่จัดบริการในโรงเรียน และค่าเฉลี่ยร้อยละของการใช้แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท^{๑๕}

๔) ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีแนวทางว่า ภายในโรงเรียนจะต้องมีครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพและจำนวนเพียงพอ^{๑๖} มีปัจจัยหลักความสำเร็จ ๗ ปัจจัย คือครูมีความสามารถจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ประพฤติ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ได้รับการพัฒนาตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ครูครบตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีภาระงานเหมาะสม มีขวัญ และ

^๖สัมภาษณ์ นางปทุมพร สีนสุข, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^๗สัมภาษณ์ นายสมนึก อุดมทรัพย์, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^๘สัมภาษณ์ นายวีรยุทธ สร้อยเพชร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^๙สัมภาษณ์ นายประสาล พันผา, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐}สัมภาษณ์ นางชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นางปทุมพร สีนสุข, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๒}สัมภาษณ์ นายสมนึก อุดมทรัพย์, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๓}สัมภาษณ์ นายวีรยุทธ สร้อยเพชร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๔}สัมภาษณ์ นายประสาล พันผา, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๕}สัมภาษณ์ นางชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๖}สัมภาษณ์ นางปทุมพร สีนสุข, ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

กำลังใจในการประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสามารถพัฒนางานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ และประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ^{๑๗} โดยมีดัชนีชี้วัด ๑๐ ดัชนี ได้แก่ ร้อยละของครูที่ปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ร้อยละของครูที่ประพฤติ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูจนถือเป็นแบบอย่างได้ ร้อยละของครูที่ได้รับการพัฒนาตรงตามความต้องการ ร้อยละของครูที่ได้รับการพัฒนาสอดคล้องกับภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ อัตราส่วนของครูต่อนักเรียน ร้อยละของครูที่สอนตรงตามสาขาวิชาที่มีความถนัด ค่าเฉลี่ยคาบการสอนต่อสัปดาห์ ร้อยละของครูที่มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน คุณภาพของผลการปฏิบัติงานที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหาร การประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพจนถือเป็นแบบอย่างได้ของผู้บริหาร^{๑๘}

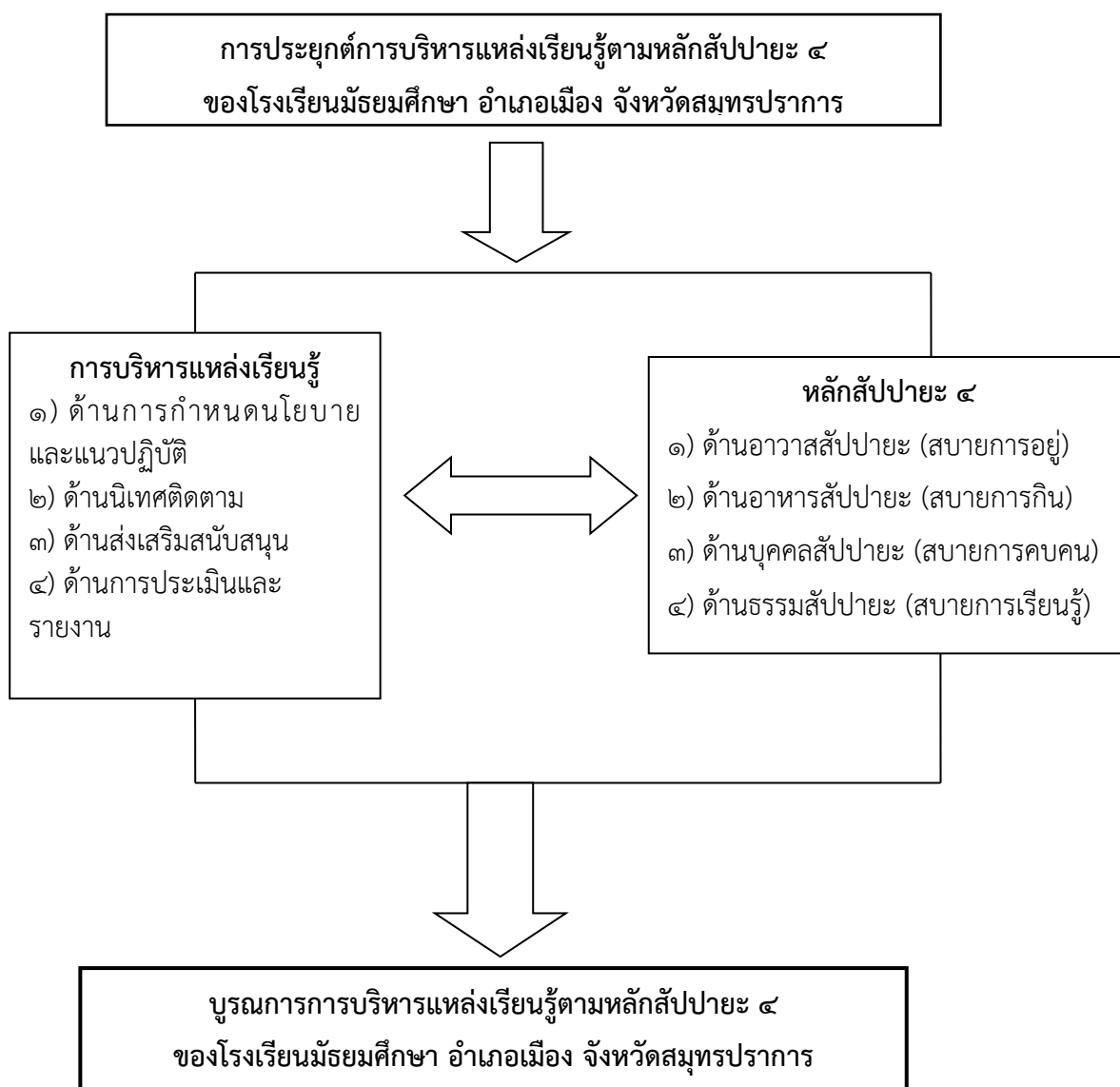
สรุปได้ว่า ผู้บริหาร และบุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานบริหารกิจกรรมนักเรียนทุกคนต้องยึดหลักสัปปายะ ๔ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างบรรยากาศที่ดี และพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรได้มาก ยังรักษาคุณภาพในการทำงาน ลดความสูญเปล่าของเวลา และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า จนกลายเป็นโรงเรียนสัปปายะ ทั้งนี้ หลักการทำงานแบบสัปปายะ ๔ ที่มีผู้บริหาร และบุคลากรภายในโรงเรียนคอยให้คำแนะนำ มีการกำกับดูแลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันถือเป็นวัฒนธรรมการปฏิบัติงานในองค์กร รู้สึกทำให้เกิดความพอใจในการปฏิบัติงานของครูในการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ จึงสรุปมาเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นการบูรณาการการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ ดังภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

^{๑๗}สัมภาษณ์ นายสมนึก อุดมทรัพย์, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๘}สัมภาษณ์ นายวิรัช สร้อยเพชร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

ภาพที่ ๔.๑ บูรณาการการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสี่ปายะ ๔
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

จากภาพที่ ๔.๑ แสดงบูรณาการการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเกิดจากการประยุกต์การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ซึ่งอธิบายในรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ตามหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่

๑. ด้านการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ หมายถึง การกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ประสานงานกับวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนการมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

๒. ด้านนิเทศติดตาม หมายถึง การติดตามการจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินของการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาและเป้าหมายของการบริหารแหล่งเรียนรู้

๓. ด้านส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง การสรรหาการสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดแหล่งเรียนรู้ที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔. ด้านการประเมินและรายงาน หมายถึง การรับทราบผลการประเมินพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป

ส่วนที่ ๒ การประยุกต์หลักสัปปายะ ๔ ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย

๑. ด้านอวาสสัปปายะ (สบายการอยู่) โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียนอยู่เสมอ และจะต้องมีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและแข็งแรง ปลอดภัย โดยเอื้อต่อการจัดการศึกษา

๒. ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) โรงเรียนได้จัดทำความสะอาดโรงอาหารให้มีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และจัดอาหารมีความสด สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ มีคุณค่าทางสารอาหาร ครบถ้วน ทั้ง ๕ หมู่

๓. ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่ให้แก่ครูและนักเรียนอยู่เสมอ ตลอดจน ครูให้ความดูแลและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดโดยให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง

๔. ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา รวมถึงครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย

เมื่อผ่าน ส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๒ จึงเป็นการบูรณาการการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหาร และบุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียร บากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ ผลก็คือ การบริหารแหล่งเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะทำให้ทุกคนในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน รวมถึงผู้ปกครอง รู้สึกพอใจในการปฏิบัติงานของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างบรรยากาศที่ดี และพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรได้มากยิ่งขึ้น รักษาคุณภาพในการทำงาน ลดความสูญเปล่าของเวลา และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า จนกลายเป็นโรงเรียนสัปปายะ ทั้งนี้ หลักการทำงานแบบสัปปายะ ๔ ที่มีผู้บริหาร และบุคลากรภายในโรงเรียนคอยให้คำแนะนำ มีการกำกับดูแลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันถือเป็นวัฒนธรรมการปฏิบัติงานในองค์กร รู้สึกทำให้เกิดความพอใจในการปฏิบัติงานของครูในการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยได้วิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๑๗ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยมีการหาคุณภาพโดยการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน และมีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ ๐.๙๗๘ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ซึ่งสามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นหญิง ๒๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๔๐ มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี ๑๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๐ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ๑๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๐ มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๐ และมีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘๐

๕.๑.๒ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

๑) ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) ส่วนรายชื่อ อยู่ในระดับมาก ทททุกข้อ

๒) ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) ส่วนรายชื่อ อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

๓) ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านบุคคลสัปปายะ (สหายการคบคน) ส่วนรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทกข้อ

๔) ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) ส่วนรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

๕.๑.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

๑) ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นแตกต่างกันในทุกด้าน

๒) ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๓) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๔) ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๕) ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ สรุปได้ว่า

ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียนอยู่เสมอ และจะต้องมีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและแข็งแรง ปลอดภัย โดยเอื้อต่อการจัดการศึกษา ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) โรงเรียนได้จัดทำความสะอาดโรงอาหารให้มีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และจัดอาหารมีความสด สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ มีคุณค่าทางสารอาหาร ครบถ้วน ทั้ง ๕ หมู่ ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่ให้แก่ครูและนักเรียนอยู่เสมอ ตลอดจน ครูให้ความดูแลและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดโดยให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง และด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา รวมถึงครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย

๕.๑.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า

สำหรับการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในครั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๕ ท่าน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานบริหารกิจกรรมนักเรียนทุกคนต้องยึดหลักสัปปายะ ๔ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างบรรยากาศที่ดี และพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรได้มาก ยังรักษาคุณภาพในการทำงาน ลดความสูญเปล่าของเวลา และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า จนกลายเป็นโรงเรียนสัปปายะ ทั้งนี้ หลักการทำงานแบบสัปปายะ ๔ ที่มีผู้บริหาร และบุคลากรภายในโรงเรียนคอยให้คำแนะนำ มีการกำกับดูแลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันถือเป็นวัฒนธรรมการปฏิบัติงานในองค์กร รู้สึกทำให้เกิดความพอใจในการปฏิบัติงานของครูในการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษา ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการมีการบริหารโรงเรียนที่ดี มีประสิทธิภาพ เป็นอย่างดีเยี่ยม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัคราวุฒิ จันทะแสง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวม รายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก สำหรับ การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก^๑ และยังสอดคล้องผลการวิจัยของ ศิริญาญ์ เลียบคง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก^๒ และอภิปรายผลได้ดังนี้

๑) ด้านอวาาสสัปปายะ (สบายการอยู่) ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอวาาสสัปปายะ (สบายการอยู่) อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีความสามารถในการบริหารแหล่งเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปญญญา ไตรพรหม ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดตระโหง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน แนวทางการดำเนินงานมี ๓ ขั้นตอน คือ ๑) การวางแผนแนวทาง การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียนออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ ๒) การดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ นำแผนงาน โครงการกิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากร

^๑อัคราวุฒิ จันทะแสง, “การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๕๗).

^๒ศิริญาญ์ เลียบคง, “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา”, *สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๖๐).

โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า และจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่^๓

๒) ด้านอาหารสัปดาห์ (สบายการกิน) ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปดาห์ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านอาหารสัปดาห์ (สบายการกิน) อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนให้ความสนใจติดตามดูแลเกี่ยวกับอาหาร อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

๓) ด้านบุคคลสัปดาห์ (สบายการคบคน) ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปดาห์ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านบุคคลสัปดาห์ (สบายการคบคน) อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คำ วงศ์เทพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอมือแลน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๒” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอมือแลน้อย ด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามและตรวจสอบ การใช้แหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมปานกลางและด้านการปรับปรุงและแก้ไขพัฒนา แหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมปานกลาง ส่วนผลบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่ดำเนินการได้เป็นผลดีทั้ง ๓ โรงเรียน ผลปรากฏว่าในด้านของการวางแผนแหล่งการใช้เรียนรู้ โรงเรียนมีนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุน การใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนโดยจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการของโรงเรียนทุกปี การศึกษา มีการจัดสรร งบประมาณและผ่านความเห็นชอบและขอเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษาทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ส่งเสริมสนับสนุน การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดให้ครูและนักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ครูจัดทำแผนการเรียนรู้โดย กำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน และมีการบันทึกผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในส่วนของคณะกรรมการ สถานศึกษาได้สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น วิทยากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการติดตามและตรวจสอบโรงเรียนได้จัดทำ แผนการนิเทศแต่การดำเนินการในการนิเทศติดตามนั้น โรงเรียนยังไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและ ด้านการปรับปรุงและแก้ไขพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนได้

^๓ปริญญญา ไตรพรหม, “การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ และโรงเรียนวัดลาดระโง”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๒).

ประชุมครูวิเคราะห์ผลการใช้แหล่ง เรียนรู้และนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในปี การศึกษาต่อไป โดยจัดทำเป็นแผนงานโครงการประจำปีการศึกษา^๔

๔) ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการ บริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน มี ส่วนร่วมในการ ดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศนีย์ อัน ติมานนท์ ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัด พังงา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแนวทางการพัฒนาในการบริหาร แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา มีดังนี้ ด้านที่ ๑ แนวทางในการ สสำรวจแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษารื้อกับคณะครู แต่งตั้งครูและบุคลากรของ โรงเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ สสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามมาตรฐานของหลักสูตร และควรดำเนินการใน ลักษณะบูรณาการให้เกิดผลประโยชน์ ด้านที่ ๒ แนวทางในการจัดทำทะเบียน แหล่งเรียนรู้ ให้จัดทำ เป็นเล่ม แบ่งแยกตามประเภทหมวดหมู่ชัดเจนตามลำดับความสำคัญ โดยทำการคัดเลือกและ ลงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และโรงเรียนจัดทำเอกสารเผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ ด้านที่ ๓ แนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้ แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างจริงจัง มีการสนับสนุนครูใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ กระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลา จัดตั้งศูนย์พัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดห้องสมุดให้เป็นชมุทรรพ ย์ทางปัญญา และให้ครูจัดทำหลักสูตร โดยบรรจุเรื่อง แหล่งเรียนรู้ไว้ในหลักสูตรด้วย ด้านที่ ๔ แนวทางในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้ มีการติดตามประเมินผลการใช้ แหล่ง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ซ่อมบำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้ ประเมินผลการใช้แหล่ง เรียนรู้เป็นระยะ จากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ความพึงพอใจ^๕

๕.๒.๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถ นำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

^๔คำ วงศ์เทพ, “การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอม่วงสามสิบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๒”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ๒๕๕๔).

^๕ทศนีย์ อันติมานนท์, “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๓).

๑) ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากชาย และหญิง มีการรับรู้การสร้างเครือข่ายของโรงเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งส่งผลต่อ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิชัย ม่วงจิน ได้วิจัยเรื่อง “สภาพ และปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวม ๕ ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต และด้านกายภาพ ส่วนปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวมทั้ง ๕ ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน และด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ สำหรับการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต ๑ จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวม ๕ ด้าน จำแนกตามเพศ และตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามตำแหน่ง และตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และพบว่า ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวม ๕ ด้าน จำแนกตามตำแหน่ง และตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามเพศ และขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^๖

๒) ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจาก ผู้ปกครองที่มีช่วงอายุต่าง ๆ จะต้องมีการติดต่อกับโรงเรียนเป็นทั้งสิ้น จึงไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระเฉลิมพงศ์ จรณสมปนโน (แก้วกัณหา) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปายะ ๗ อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปายะ ๗ อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปายะ ๗ อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีความเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปายะ ๗ อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่า ครูและเจ้าหน้าที่ที่มีเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร

^๖วิชัย ม่วงจิน, “สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทพสตรี, ๒๕๕๑).

โรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ แตกต่างกัน ส่วนครูและ เจ้าหน้าที่ที่มีอายุและตำแหน่ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตาม หลักสัปปุริสธรรม ๗ ไม่แตกต่างกัน^๗

๓) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ปกครองทั้งหมดล้วนมีลูกหลานที่ศึกษาในโรงเรียนเหมือนกันทั้งสิ้น จึงไม่ส่งผลต่อ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสนั่น แก้วนุช ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^๘

๔) ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม ไม่แตกต่างทั้งนี้ เนื่องจาก ไม่ว่าผู้ปกครองจะประกอบอาชีพอะไร ก็จะได้รับ การปฏิบัติจากโรงเรียนเหมือนกันทั้งสิ้น จึงไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอกพงษ์ วรรณพงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ และรายได้ ต่อเดือน พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^๙

๕) ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม ไม่แตกต่าง

^๗พระเฉลิมพงศ์ จรณสมปนโน (แก้วกัณหา), “การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^๘สนั่น แก้วนุช, “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, ๒๕๔๙).

^๙เอกพงษ์ วรรณพงษ์, “การศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๐).

ทั้งนี้เนื่องจาก ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในโรงเรียนของเด็กนักเรียนแต่ละคนจะเหมือนกันทั้งสิ้น จึงไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พนิดา พวงทอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ใน ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้ต่อเดือน และการเดินทางของนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน^{๑๐}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่) โรงเรียนควรให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียนอยู่เสมอ และจะต้องมีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและแข็งแรง ปลอดภัย โดยเอื้อต่อการจัดการศึกษา

๒. ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน) โรงเรียนควรจัดทำความสะอาดโรงอาหารให้มีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และจัดอาหารมีความสด สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ มีคุณค่าทางสารอาหาร ครบถ้วน ทั้ง ๕ หมู่

๓. ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายการคบคน) โรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่ให้แก่ครูและนักเรียนอยู่เสมอ ตลอดจน ครูให้ความดูแลและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดโดยให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง

๔. ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา รวมถึงครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย

^{๑๐}พนิดา พวงทอง, “ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๒).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ผู้บริหาร และบุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานบริหารกิจกรรมนักเรียนทุกคนต้องยึดหลักสัปปายะ ๔ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างบรรยากาศที่ดี และพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรได้มาก ยังรักษาคุณภาพในการทำงาน ลดความสูญเปล่าของเวลา และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

๒. หลักการทำงานแบบสัปปายะ ๔ ที่มีผู้บริหาร และบุคลากรภายในโรงเรียนคอยให้คำแนะนำ มีการกำกับดูแลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันถือเป็นวัฒนธรรมการปฏิบัติงานในองค์กร รู้สึกทำให้เกิดความพอใจในการปฏิบัติงานของครูในการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

๑. จากผลการวิจัยการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรทำวิจัยต่อด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้) ในการแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีเรียนรู้ที่กว้างขึ้น

๒. ควรมีการศึกษาการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ เพื่อคุณภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน โดยควรมีการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบหลักอย่างละเอียด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่าองค์ประกอบนั้นๆ จะส่งผลต่อคุณภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจริงๆ

๓. ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน หรือหน่วยงานต่อไป เพื่อจะได้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน ต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ การพัฒนา
แหล่งเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๑.

กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้.
พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๑.

จันทรานี สงวนนาม. ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บุ๊ค
พอย์ท์, ๒๕๕๑.

จุมพล สวัสดิยากร. ผู้นำอำนาจและการเมืองในองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๒.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการ
พิมพ์, ๒๕๕๑.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครอง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
๒๕๕๓.

ทศนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ธีรยุทธ พึ่งเทียร. สถิติเบื้องต้นและการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, ๒๕๕๕.

นิคม ชมพูหลง. วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์, ๒๕๕๑.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๕.

ประกอบ กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: ด่านสุ
ธาการพิมพ์, ๒๕๕๒.

ประยูร อาษานาม. คู่มือวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
๒๕๕๑.

ปรีชา มาละวรรณโณ. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, ๒๕๕๒.

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พุทธวิธีบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระไพศาล วิสาโล. **พุทธศาสนาไทยในอนาคต: แนวโน้มและทางออกจากวิกฤติ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๕๑.
- พระโสภณมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต (มหาสีสยาตอ). **วิปัสสนาญ้ย เล่ม ๑**. พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม, ป.ธ. ๙, Ph.D) ตรวจชำระ. พระคันธสราภวังค์ เรียบเรียง. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีเอไอเซ็นเตอร์, ๒๕๔๘.
- พวงพรรณ ชันติธรรม. **บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โอเดียน สโตร์, ๒๕๕๕.
- พิษณุ ฟองศรี. **วิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เทียมผาการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. **ภาวะผู้และจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง, ๒๕๕๑.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. **วิสุทธิมรรคแปล ภาค ๑ ตอน ๒**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกุล. **จิตวิทยาสภาพแวดล้อมเพื่อการออกแบบและการบริหารจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- ศรีสุดา จริยากุล. **การใช้ทรัพยากรชุมชนเพื่อการศึกษา ในบริบททางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำว้จันง. **แหล่งการเรียนรู้ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: เมธีทีปส์, ๒๕๕๒.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**. พิมพ์ครั้งที่ ๔๒. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๕๘.
- สมพงศ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๓.
- สมยศ นาวิการ. **การบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๕๐.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพและสตีวดีโอ, ๒๕๕๒.
- สุริย์ ศิริโกการภิมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. **เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: ที.พี. พรินท์, ๒๕๕๕.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ. **การพัฒนาและใช้แหล่ง การเรียนรู้ในโรงเรียน และท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๕๑.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๕. **แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๕.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๕๒.

อินชัย ชายสัก. **การบริหารโรงเรียน.** พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓.

(๒) สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ :

คำ วงศ์เทพ. “การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.** (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ๒๕๕๔.

นงลักษณ์ เลื่อมใส. “การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.** (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๖.

ทัศนีย์ อันติมานนท์. “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.** (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๓.

ประดิษฐ์ อุ่นหนองกุ้ง. “สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๔”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.** (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๓.

ปริญญญา ไตรพรหม. “การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา: โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโง”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.** (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๒.

พนิดา พวงทอง. “ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.** (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๒.

พรรณี เสี่ยงบุญ. “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.** (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๔.

พระเฉลิมพงศ์ จรณสมปโน (แก้วกัณหา). “การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่วัง จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** (สาขาวิชา

- การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- มาลัย อองละอ. “การเรียนรู้กระบวนการผลิตจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการปัญญา ๓”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ๒๕๕๐.
- ยุพา กสิรักษ์. “บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๐. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. (สาขาวิชาบริหารการศึกษา). (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕).
- วิชัย ม่วงจีน. “สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทพสตรี, ๒๕๕๑.
- ศิริญาญ์ เลียบคง. “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา”. **สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๖๐.
- สนั่น แก้วนุช. “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดสมุทรปราการ”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ๒๕๔๙.
- อัคราวุฒิ จันทะแสง. “การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๕๗.
- เอกพงษ์ วรรณพงษ์. “การศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๐.

๒. ภาษาอังกฤษ :

- Bandura, Albert. **Self – efficacy: The exercise of control**. New York: W.H. Freeman and company, 2007.
- Blank, E.B.. “**A Model Job Description For Personnel Administrator position in North Carolina Public School System**”. North Carolina. (The University of North Carolina at Greensboro, 2001.
- Cronbach, Lee J. **Essentials of psychological testing**. 4th ed., New York : Harper & Row, 2001.
- Duchastel, Philippe. **Educational Technology Systems**. New York: McGraw-hill, 2004.

- Edwin B. Flippo. **Principles of Personnel Management**. 3rd ed. Tokyo: McGraw-Hill, 2001.
- Eggen, P. and Kauchak, D. **Educational psychology windows on classrooms**. 5th ed. Columbus: Prentice-Hall., 2006.
- Gary Dessler. **Human Resource Management**. Upper Saddle River, New Jersey : Prentice-Hall, 2007.
- Gredler, M. E. **Learning and instruction: Theory into practice**. 3rd ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, 2007.
- Indriyanto, B. **The relative contribution of home and community resources to primary student achievement in Indonesia**. Ed.D. Dissertation. State University of New York at Albany, 2003.
- Kohler, cited in Gredler. **Learning and instruction: Theory into practice**. London: Ecology, 2002.
- Luther Gulick, **Notes on the Theory of Organization (In Paper on the science of Administration)**. New York: Institute of Public Administration, Columbia University, 2006.
- Mondy R. Wayne and Robert M. Noe. **Human Resource Management**. Upper Saddle River, New Jersey : Prentice-Hall, 2006.
- Mullins, Jouse A. **How field trips in natural areas associated with museums, Arboreta and Aquaria impact the educational experiences of teachers and students**. Ph.D. Dissertation. The University of Southern Mississippi, 2001.
- Russell T. Gregg Russell T. Gregg. **The Administrative Process**. New York: Harper and Row Publishers, 2007.
- Skinner, cited in Gredler. **Learning and instruction: Theory into practice**. New York: Alfred A. Knopf, 2002.
- Sloane, Etta K. “Principals and Inservice Training : Knowledge Attitude and Mainstreaming Practices”. **Dissertation Abstracts International**, 2003.
- Thorndike, R. M. **Correlation Procedures for Research**. New York: Gardner Press. 2007.
- William B. Castetter. **The Personnel Function in Education Administration**. 2nd ed. New York: McGraw-Hill, 2003.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และเปรียบเทียบความคิดเห็นตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในกลุ่มต่างๆ ว่ามีความคิดเห็นต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลไปใช้ประมวลผลเป็นผลการศึกษาวิจัยประกอบการศึกษาของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๒ เป็นคำถามวัดระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ส่วนที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ขอเจริญพร ขอบคุณทุกท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด คำตอบของท่าน อาตมาภาวนาจะเก็บไว้เป็นความลับและจะใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

พระสมุห์วินิตย์ ถิรจิตโต (การเกตุ)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา พุทธบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ส่วนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

ชื่อที่

๑. เพศ

() ชาย

() หญิง

๒. อายุ

() อายุ ๓๐ – ๔๐ ปี

() อายุ ๔๑ – ๕๐ ปี

() อายุ ๕๑ – ๖๐ ปี

() อายุ ๖๑ ปี ขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

๔. อาชีพ

() รับจ้าง

() ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

() พนักงานบริษัท

() รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

() เกษตรกรรม

๕. รายได้ต่อเดือน

() ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท

() ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท

() ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท

() มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท

ส่วนที่ ๒ ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในการช่องที่ตรงกับเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ที่	การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๑. ด้านอวาสสัปปายะ (สบายการอยู่)					
๑	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนที่พอเพียงแก่นักเรียนและผู้มาเยือน					
๒	โรงเรียนมีห้องสุขาสะอาดและเพียงพอต่อการบริการ					
๓	โรงเรียนมีสถานที่จอดรถเป็นเอกเทศปลอดภัยจากอันตรายจากต้นไม้และการเล่นกีฬาของนักเรียน					
๔	โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียน					
๕	มีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการศึกษา					
๖	โรงเรียนมีประตูและรั้วที่แข็งแรงเพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินภายในโรงเรียน					
	๒. อาหารสัปปายะ (สบายการกิน)					
๗	โรงเรียนให้ความสนใจติดตามดูแลเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มและน้ำใช้ ให้สะอาดอยู่เสมอ					
๘	โรงอาหารมีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ					
๙	โรงอาหารมีโต๊ะรับประทานอาหารที่พอเพียง					
๑๐	อาหารมีสด สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ					
๑๑	อาหารมีคุณค่าทางสารอาหาร ครบถ้วน ทั้ง ๕ หมู่					
๑๒	ภาชนะที่ใส่อาหารมีความสะอาด ปลอดภัยตามหลักอนามัย					

ที่	การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๓. บุคคลสัปปายะ (สบายคบคน)					
๑๓	มีการจัดกิจกรรมทำความดีของนักเรียนในการอยู่ร่วมกับแบบพี่น้อง					
๑๔	ครูผู้สอนแ					
๑๕	มีการส่งเสริมทำความสะอาดร่วมกันภายในโรงเรียนเพื่อเกิดกัลยาณมิตรเหมือนพี่กับน้อง					
๑๖	ครูให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง					
๑๗	ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่างๆที่ให้แก่ครูและนักเรียน					
๑๘	ครูให้ความดูแลและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด					
	๔. ธรรมสัปปายะ (สบายในการเรียนรู้)					
๑๙	ครูแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านคำพูดกริยาด้วยความรักและเมตตาต่อเด็ก					
๒๐	ครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย					
๒๑	เปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา					
๒๒	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมรณรงค์และ ประชาสัมพันธ์เรื่องของสิ่งแวดล้อม					
๒๓	นักเรียนสามารถแนะนำเพื่อนให้ช่วยกันประหยัดน้ำไฟในโรงเรียนได้					
๒๔	นักเรียนเคยเล่าเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คนที่บ้านฟัง					

ส่วนที่ ๓ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑. ปัญหา และข้อเสนอแนะ ด้านอवासสัปปายะ (สบายการอยู่)

ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๒. ปัญหา และข้อเสนอแนะ ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน)

ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๓. ปัญหา และข้อเสนอแนะ ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายคบคน)

ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๔. ปัญหา และข้อเสนอแนะ ดำธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้)

ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ขอเจริญพรขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ :

ตำแหน่ง :

ที่อยู่ :

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ :

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

๑. ท่านใช้หลักสัปปายะ ๔ มาประยุกต์ใช้การบริหารแหล่งเรียนรู้ อย่างไร

- ๑.๑ ด้านอวาสสัปปายะ (สบายการอยู่)
- ๑.๒ ด้านอาหารสัปปายะ (สบายการกิน)
- ๑.๓ ด้านบุคคลสัปปายะ (สบายคบคน)
- ๑.๔ ด้านธรรมสัปปายะ (สบายการเรียนรู้)

๒. ท่านคิดว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีความสำคัญอย่างไร

๓. ท่านคิดว่ามีปัญหาอะไรบ้าง เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

๔. ท่านมีแนวทางสำหรับแก้ไขปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ภายในโรงเรียนอย่างไร

ขอเจริญพร ขอขอบคุณที่ท่านได้สละเวลาตอบแบบสัมภาษณ์นี้
พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต (การเกตุ)
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
ของแบบสอบถาม

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถาม
ฉบับหนึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่านประเมินข้อความแต่ละข้อ

$$\text{สูตร IOC} = \frac{R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
R แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ที่	การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑. ด้านอวาสสัปปายะ (สบายการอยู่)								
๑	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนที่พอเพียงแก่นักเรียนและผู้มาเยือน	๑	๑	๑	-๑	๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๒	โรงเรียนมีห้องสุขาสะอาดและเพียงพอต่อการบริการ	๑	๑	๑	-๑	๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๓	โรงเรียนมีสถานที่จอดรถเป็นเอกเทศปลอดภัยจากอันตรายจากต้นไม้และการเล่นกีฬาของนักเรียน	๑	๑	๑	-๑	๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๔	โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียน	๑	๑	๑	-๑	๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๕	มีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการศึกษา	๑	๑	๑	-๑	๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๖	โรงเรียนมีประตูและรั้วที่แข็งแรงเพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินภายในโรงเรียน	๑	๑	๑	-๑	๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้

ที่	การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๒. อาหารสัปปายะ (สบายการกิน)								
๗	โรงเรียนให้ความสนใจติดตามดูแลเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มและน้ำใช้ ให้สะอาดอยู่เสมอ	๑	๑	๑	-๑	๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๘	โรงอาหารมีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ	๑	๑	๑	-๑	๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๙	โรงอาหารมีโต๊ะรับประทานอาหารที่พอเพียง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	อาหารมีรส สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	อาหารมีคุณค่าทางสารอาหาร ครบถ้วน ทั้ง ๕ หมู่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒	ภาชนะที่ใช้ใส่อาหารมีความสะอาด ปลอดภัยตามหลักอนามัย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๓. บุคคลสัปปายะ (สบายคบคน)								
๑๓	มีการจัดกิจกรรมทำความดีของนักเรียนในการอยู่ร่วมกับแบบพี่น้อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔	ครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕	มีการส่งเสริมทำความสะอาดร่วมกันภายในโรงเรียน เพื่อเกิดกัลยาณมิตรเหมือนพี่กับน้อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖	ครูให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗	ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่างๆที่ให้แก่ครูและนักเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘	ครูให้ความสนใจและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๔. ธรรมสัปปายะ (สบายในการเรียนรู้)								
๑๙	ครูแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านคำพูดกริยาด้วยความรักและเมตตาต่อเด็ก	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐	ครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	การบริหารวิชาการตามหลักวุฒิ ๔	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๔. ธรรมสัปปายะ (สบายในการเรียนรู้) (ต่อ)								
๒๑	เปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน สิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๒	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้จัดกิจกรรม รณรงค์และ ประชาสัมพันธ์เรื่องของสิ่งแวดล้อม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓	นักเรียนสามารถแนะนำเพื่อนให้ช่วยกันประหยัดน้ำไฟ ในโรงเรียนได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๔	นักเรียนเคยเล่าเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คนที่บ้าน ฟัง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability ค่าความเชื่อมั่น

Scale: ALL VARIABLES

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
A1	3.93	.944	30
A2	3.97	.809	30
A3	3.80	.887	30
A4	3.80	.997	30
A5	3.77	.935	30
A6	3.67	1.028	30
B1	3.77	.858	30
B2	3.77	.817	30
B3	3.87	.819	30
B4	3.80	.805	30
B5	3.83	.747	30
B6	3.90	.712	30
C1	4.07	.691	30
C2	4.03	.718	30
C3	4.07	.640	30
C4	3.97	.765	30
C5	3.93	.907	30
C6	4.00	.695	30
D1	3.77	.817	30
D2	3.87	.819	30
D3	3.80	.805	30
D4	3.83	.747	30
D5	3.90	.712	30
D6	3.93	.740	30

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.978	24

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจแบบสอบถาม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร./๐๘๔-๑๐๔-๔๒๗๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ /๓๕๓

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ถิริจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑๑
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. พระครูวิรุฬห์สุดคุณ,ดร.

ประธานกรรมการ

๒. ดร.ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่

กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์
ให้ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไป
ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ)

วันที่ 1๐ ก.ย. 61

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๔๔๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน รศ.ดร.วิชุดา หุ่นวิไล
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ธีรจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรปราการ”เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. พระครูวิรุฬห์สุดคุณ,ดร.	ประธานกรรมการ
๒. ดร.ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่	กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุญาตให้ท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนา
เครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)
รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.วิชุดา หุ่นวิไล)
วันที่ ๙ ก.ย. ๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๔๙๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ถิริจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑๑
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
"การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรปราการ"เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. พระครูวิรุฬห์สุตคุณ,ดร.	ประธานกรรมการ
๒. ดร.ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่	กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนา
เครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ในงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)
รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง)

วันที่ ๙ ก.ย. ๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๔๔๘

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ.ดร.อำนาจ เดชชัยศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ถิริจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอมือง จังหวัด
สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. พระครูวิรุฬห์สุดคุณ,ดร.	ประธานกรรมการ
๒. ดร.ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่	กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติให้ท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนา
เครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ดำเนินงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.อำนาจ เดชชัยศรี)
วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ภาคผนวก จ

หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๒๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๗ หมู่ ๓ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๑๐๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๙๙ ๘๖๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๐๕
 www.mcu.ac.th

๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรปราการ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๖๐ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ถิริจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
 เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัด
 สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารและครู
 เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน
 มัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
 การอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน

๑. ผู้อำนวยการ

๒. ผู้อำนวยการ

ดร.เกษม แสงนนท์
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

๒๗.๐๑
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

๒๗.๐๑
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

๒๗.๐๑
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

๒๗.๐๑
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

๒๗.๐๑
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

๑. ๓๓๕-๓๓

๒. ผอ.กลุ่มงานบริหารทั่วไป

๒๗.๐๑
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

๒๗.๐๑
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

๒๗.๐๑
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

๒๗.๐๑
 (นายเกษม แสงนนท์)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๒๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๔๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๔๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

2099

๕7 พ.ย. 2561

1๒02

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหาดอมราอักษรลักษณ์วิทยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๒๒ ฉบับ

ดร.ณัฐพร
๑๒/๑๑/๖๑

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ทิรจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัด
สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารและครู
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
การอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

รองศาสตราจารย์
อานันท์ เกตุแก้ว
ได้โทรแจ้งโรงเรียน วันที่ 14 พ.ย. 61

12 พ.ย. 61

14 พ.ย. 61

14 พ.ย. 61

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน	
ท่าน ศ.ดร.ณัฐพร	
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา	
(นางศรินา ทัดนิยม)	
ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน	
☒ ทราบ	☐ มอบกลุ่มบริหารงานวิชาการ
☐ มอบกลุ่มบริหารงานบุคคล	☐ มอบกลุ่มบริหารงานงบประมาณ
☐ มอบงานกิจการนักเรียน	☐ มอบกลุ่มบริหารงานทั่วไป
ดำเนินการ	
(นายสมชาย ทองสุทธิ) ผู้อำนวยการโรงเรียนหาดอมราอักษรลักษณ์วิทยา วันที่ 8 / 11 / 61	

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๒๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๗ กันยายน ๒๕๖๑

1709

4 ๓๑ 2561 11.09

จิณณ

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบางแก้วประชาสรรค์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๓๐ ฉบับ

ด้วย พระสมุหวิมล ฌายา ถิริจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางพลี จังหวัด
สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแหล่ง
เรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณ
ในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

☒ ทราบ	☐ ดำเนินการต่อไป	อ้างทราบ
		1.
		2.
		3.
		4.
		5.
		6.
		7.
		8.
		9.
		10.

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลทดลองวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๒๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๔๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๔๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เลขที่ 859

วันที่ 2 พ.ย. 61

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมคงคาสมุทรปราการ

เวลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

จำนวน ๓๔ ฉบับ

๑. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เก็บแบบสอบถามจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

จำนวน ๓๓ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ธีรจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๓๑
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารและครู
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
การอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เกิดโปรดทราบ

เห็นสมควรทราบดี

2 พ.ย. 61

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

สำนักงานผู้อำนวยการ
วันที่ 2 พ.ย. 61

☒ ทราบ
☒ มอบ ☐ รว. ☒ ร.บ. ☐ กน.
☐ ทป. ☐ อื่นๆ
☒ ลงบันทึก ☐ อนุมัติ
☐ ได้รับความเห็นชอบ ☐ อนุญาต
☐ พิจารณาของโรงเรียน
☐ อื่นๆ

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๒๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๔๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๔๐๓๔

www.mcru.ac.th

๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

รับที่ 3042

วันที่ ๒๒ มี.ย. ๒๕๖๑

เวลา

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

จำนวน ๕๒ ฉบับ

๑. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เก็บแบบสอบถามจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

จำนวน ๕๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ธีรจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
 เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัด
 สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารและครู
 เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน
 มัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
 การอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

นางสาววิมลทิพย์ เกตุ
 ครูชำนาญการพิเศษ/วิชา/สอนสัปปายะ
 สัปปายะ ๔ ของโรงเรียนสตรีสมุทร
 ๒๕๖๑
 (นางสาววิมลทิพย์ เกตุ)
 ๒๕๖๑/ผู้อำนวยการโรงเรียน
 สตรีสมุทรปราการ

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๒๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์

๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

ในพระบรมราชานุเคราะห์

เลขที่รับ 2001

วันที่ เดือน 2 ปี 2561

เรื่อง 1498 นานา

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑๖ ฉบับ
๑. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เก็บแบบสอบถามจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๕ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ถิริจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารและครู
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
การอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนต์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

เห็นชอบอนุมัติการวิจัย
ABM

ผอ.วิชาพุทธบริหารการศึกษา
ดร.วิฑูรย์

ผอ.บัณฑิตศึกษา
๒ มี.ค. ๒๕๖๑

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๒๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไย อำเภอลำไย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๕๒ ฉบับ
๑. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เก็บแบบสอบถามจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๕๑ ฉบับ

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ธิริจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารและครู
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
การอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

โรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ

๐ ๑ พ.ย. ๒๕๖๑

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๒๓

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th
 รร. นมร.ส.ก.ส.

๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ เลขที่ส่งรับ ๒๕๖๓
 วันที่ ๑๓.๐๖.๖๓ เวลา ๑๖.๐๐ น.
 ผู้รับหนังสือ H.๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๒๐ ฉบับ

10.2

ด้วย พระสมุห์วินิตย์ ฉายา ถิริจิตโต นามสกุล การะเกตุ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๑
 นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
 การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
 เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา : อำเภอมือง : จังหวัด
 สมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารและครู
 เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของโรงเรียน
 มัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
 การอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

เรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

๑๓.๐๖.๖๓

ผู้ดำเนินการโรงเรียน	ผู้อำนวยการโรงเรียน
น.นพ.สุพจน์พรหมทรัพย์	
ขออนุญาต ครอบครองเอกสารเพื่อการศึกษา	
จัดทำเอกสารขึ้น	
(นายสุพจน์ พรหมทรัพย์)	
รับ	
รอง/มอบวิชาการ	
รอง/มอบงบประมาณและบุคคล	
รอง/มอบบริหารทั่วไป	
รอง/มอบกิจการนักเรียน	
(นางอรุณ คำสุวรรณ)	
รองผู้อำนวยการโรงเรียน รักษาการแทน	

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ภาคผนวก ข

ภาพประกอบการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นางปทุมพร สิ้นสุข รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ,
๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

สัมภาษณ์ นายสมนึก อุดมทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมคงคาสมุทรปราการ,
๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นายวีรยุทธ สร้อยเพชร หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา
โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐไพเราะในพระบรมราชานุเคราะห์, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นายประสาธน์ พันธุ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดด่านสำโรง, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นางชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ,
๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	: พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต (การะเกตุ)
วัน เดือน ปีเกิด	: วันที่ ๗ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๔
ภูมิลำเนาเดิม	: จังหวัดสมุทรปราการ
การศึกษา	: นักรธรรมชั้นเอก, ป.บส. พุทธศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบวรศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
อุปสมบท	: วันที่ ๗ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗
หน้าที่การงาน	: ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดด่านสำโรง
ปีที่เข้าศึกษา	: ปีการศึกษา ๒๕๖๐
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: ปีการศึกษา ๒๕๖๑
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดด่านสำโรง ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐ โทร. ๐๘๙-๒๕๑-๘๕๑๕